

**HYBRIDISTRATEGIAN
TOIMINTASUUNNITELMA
OSA 3: Suositusten ja rajoitusten
käyttö**

1 Alueelliset koronakoordinaatioryhmät

Alueellisen toiminnan tavoitteena on hallita epidemiaa ja estää tartuntojen leviäminen alueellisesti ja koko maan tasolla. Suositusten ja rajoitusten toteuttamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö ohjasi alkusyksyllä 2020 kunnat ja sairaanhoitopiirit organisoitumaan alueillaan suositusten ja rajoitusten harkintaa ja päätöksentekoa varten.

Sairaanhoitopiirivetoisesti perustettiin alueelliset koronakoordinaatio- tai –yhteistyöryhmät, joissa on edustus ainakin sairaanhoitopiireistä, kunnista, Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta sekä aluehallintovirastoista. Elinkeinoelämän vaikutusten huomioimiseksi myös paikalliset elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskukset ovat laajasti mukana alueellisissa ryhmissä. Tartuntatautilain muutosten myötä Liikenne- ja viestintäviraston on perusteltua kytkeytyä alueelliseen viranomaistyöhön. Ryhmät kokoontuvat säännöllisesti arvioimaan alueellista epidemiologista tilannetta ja harkitsemaan sen perusteella, mitä suosituksia ja rajoituksia tarvitaan epidemian hillitsemiseksi. Päätökset perustellaan alueen tarpeilla, ja niissä kuvataan kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Syksystä 2020 alkaen sosiaali- ja terveysministeriö on antanut sekä aluehallintovirastoille että kunnille ja sairaanhoitopiireille tarkempaa ohjausta ja tukea toimenpiteiden toteuttamisessa ja päätöksenteossa.

2 Tartuntatautilain mukaiset tehtävät ja toimivaltuudet

Valtion viranomaisten ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on tartuntatautilain nojalla järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin. Niiden on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan.

Viranomaisten säännönmukaiset roolit

Tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta. Tartuntatautien torjunnan asiantuntijaelimenä toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä tartuntatautien neuvottelukunta. Ministeriön keskeisiin tehtäviin kuuluu painopisteiden ja suuntaviivojen antaminen toimivaltaisille viranomaisille sekä niiden toimintaedellytysten varmistaminen ohjauksen ja lainvalmistelun sekä rahoitusvalmistelun keinoin.

Tartuntatautien torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, joka tukee asiantuntemuksellaan sosiaali- ja terveysministeriötä ja aluehallintovirastoja, ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjaa ja tukee tartuntatautien torjuntatyötä kunnissa, sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Tämän tehtävänsä mukaisesti Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vastuulla on asiantuntemuksensa nojalla arvioida tartuntatautiriskiä sekä tukea ja ohjata muiden terveysviranomaisten toimintaa näiden riskien edellyttämissä toimenpiteissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee tuottaa tietoa riskien vakavuudesta, luonteesta sekä arvioida tarpeet riskien torjumiseksi tarpeellisista tartuntatautilain mukaisista toimenpiteistä, samoin kuin näiden toimenpiteiden tilannekohtaisessa harkinnassa käytettävän lääketieteellisen harkinnan kriteereistä. Lakisäätiset toimenpiteet perustuvat vapaaehtoiseen terveystarkastukseen, mahdollisesti pakolliseen terveystarkastukseen, todettujen tartuntaketjujen jäljitykseen, karanteeniin, eristämiseen ja eräisiin tilojen käyttöä sekä tilaisuuksien järjestämistä koskeviin rajoituksiin. Osin toimenpiteet ovat ohjauksellisia, ja perustuvat esimerkiksi omaehtoiseen karanteenisuositukseen sekä muihin tartuntojen leviämistä ehkäiseviin suosituksiin. Kunkin toimenpiteen osalta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee luoda arviointikriteerit sille,

minkä tyyppisissä tapauksissa toimenpidettä käytetään. Muut terveystoimikunnat, eli aluehallintovirastot, sairaanhoitopiirit ja muut kuntayhtymät sekä kunnat ynnä henkilöliikenteen osalta Liikenne- ja viestintävirasto soveltavat tätä ohjausta ja suosituksia oman toimivaltansa mukaisessa toiminnassa.

Aluehallintovirasto sovittaa yhteen ja valvoo tartuntatautien torjuntaa alueellaan. Aluehallintovirasto valvoo, että sairaanhoitopiirien kuntayhtymät ovat varautuneet alueellisesti terveydenhuollon häiriötilanteita varten. Aluehallintovirasto valvoo torjuntatyön säännösten mukaista toteuttamista sekä kansallisten suunnitelmien ja sosiaali- ja terveystoimikunnan päätösten toimeenpanoa. Aluehallintovirastossa on oltava virastoon virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri. Lisäksi viraston toimivaltaan kuuluu eräiden päätösten tekeminen. Lain 15 §:n nojalla aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Edelleen lain 16 §:n nojalla aluehallintovirasto voi päättää, että terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Virasto tekee myös lain 58 §:n (tilaisuudet, oppilaitokset, sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt) sekä tilapäisesti voimassa olevien 58 d ja 58 g §:ien mukaiset päätökset eräiden tilojen (asiakas- ja osallistujatilat, erikseen määritellyt korkean tartuntariskin tilat) käytön tai tilaisuuksien järjestämisen rajoittamisesta, kun tarve niihin ylittää kuntarajat. Aluehallintoviraston pääasiallinen tehtävä on siis valvoa sitä, että sairaanhoitopiirit, muut kuntayhtymät ja kunnat noudattavat tartuntatautilain mukaisia velvollisuuksiaan. Virasto itse ei ole tartuntatautien torjuntaa sisällöllisesti ohjaava viranomaisorganisaatio. Valvontatehtävään kuuluu kuitenkin velvollisuus ohjata valvottavia sen suhteen, mitä lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja Terveystoimikunnan ja hyvinvoinnin laitoksen sisältöohjeistus edellyttävät. Tämä koskee myös muun soveltuvan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön sisältöä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaa aluehallintovirastojen toimintaa valvonnan ja siihen liittyvän ohjauksen toimeenpanossa, yhteensovittamisessa ja yhdenmukaistamisessa. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo tartuntatautien torjuntatyön lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta eräissä valtakunnallisissa tilanteissa.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ohjaa ja tukee kuntia ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköitä lääketieteellisellä asiantuntemuksellaan tartuntatautien torjunnassa, kehittää alueellisesti tartuntatautien diagnostiikkaa ja hoitoa sekä selvittää epidemioita yhdessä kuntien kanssa. Sairaanhoitopiiri varautuu poikkeuksellisten epidemioiden torjuntaan ja hoitoon sekä huolehtii hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan

kehittämisestä alueensa sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Sairaanhoidopiirin kuntayhtymässä on oltava kuntayhtymään virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri. Sairaanhoidopiirin vastuulla on tarkentaa alueen epidemiologisen tilanteen kuvaa ja tehdä johtopäätökset siihen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tietoon ja ohjeistuksiin pohjaten. Sairaanhoidopiirin tulee erityisesti seurata lain 58 d, 58 e, 58 f ja 58 g §:ien mukaisten soveltamiskynnysten täyttymistä ja tehdä viranomaisille lain mukaiset ilmoitukset kynnyksen ylittymisestä. Sairaanhoidopiirin tulee sen mukaisesti tarkemmin ohjeistaa alueensa kuntia toimenpiteiden sisällössä ja toteuttaa ne kuntien kanssa sovittavalla työnjaolla. Sairaanhoidopiirin tulee myös asiantuntemuksensa mukaisesti huolehtia alueensa tartuntatautien torjuntatoimenpiteiden sisällöllisestä yhteensopivuudesta. Vastuu konkreettisten toimenpiteiden järjestämisestä ja suorittamisesta rajanylityspaikalla on alueen kunnalla sen mukaisesti, kuin lainsäädäntö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sen mukaisesti antama sisältöohjaus sekä kunnan suorittama lain mukainen harkinta edellyttävät. Sairaanhoidopiirin kanssa on sovittava mahdollisesta yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovituksista. Sairaanhoidopiiri voi sovitun mukaisesti osallistua jäljempänä esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen.

Aluehallintoviraston ja sen toimialueen sairaanhoidopiirien kuntayhtymien on tehtävä yhteistyötä tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirasto tekee tartuntatautilaissa säädetyt hallinnolliset päätökset käyttäen hyväksi sairaanhoidopiirin kuntayhtymän, erityisvastuualueen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemusta. Tartuntatautien torjunnan alueellinen varautuminen ja valmiussuunnittelu toteutetaan siten kuin terveydenhuoltolain (1326/2010) 38 §:ssä säädetään ottaen huomioon myös työterveyshuollon ja yksityisen terveydenhuollon toiminta.

Kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tartuntatautilaissa tarkoitettu tartuntatautien vastustamistyö osana kansanterveystyötä siten kuin kansanterveislaissa (66/1972), terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja tartuntatautilaissa säädetään. Kunnassa on oltava kuntaan virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri. Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavan lääkärin on otettava selvää epäillyn tai todetun tartuntataudin laadusta ja sen levinneisyydestä sekä ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi. Tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluu tässä laissa tartuntatautien ehkäisy, varhaistoteaminen ja seuranta, epidemian selvittämiseksi tai torjumiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn tutkimus, hoito ja lääkinnällinen kuntoutus sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjunta.

Kunnalla on tartuntatautilain 9 §:n nojalla pääasiallinen vastuu tartuntatautien ehkäisystä. Tähän tehtävään kuuluu mm. alueella yleisen informaatio-ohjauksen antaminen väestölle sekä tarkemman sisältöohjauksen antaminen väestölle ja muille toimi-

joille sovellettaessa lain mukaisia toimenpiteitä. Tähän tehtävään kuuluu myös informaation, ml. suositusten tuottaminen ja jakaminen. Keskeisiä suosituksia ovat mm. korkean tartuntariskin toiminnan välttämiseen sekä niissä käytettävien julkisten tilojen käytön rajoittamiseen, etätyöhön, yleiseen hygieniaan, suojusten käyttöön sekä yksityistilaisuuksiin kohdistuvat suositukset. Kunnalla on myös velvollisuus tartuntatautiviranomaisena ohjata omaa toimintaansa esimerkiksi julkisten tilojen käytössä, toiminnan järjestämisessä sekä hygieniakäytänteiden toteuttamisessa.

Kunnan toimielin tai sen määräämä kunnan terveydenhuollon ammattihenkilö voi päättää järjestää kunnassa koronavirustaudin testaukset (terveystarkastus) tartuntatautilain 14 §:n nojalla Suomeen saapuville henkilöille. Tämä koskee vapaaehtoisia testauksia. Lisäksi kunnan on järjestettävä aluehallintoviraston mahdollisesti lain 15 §:n mukaisesti määräämät tarkastukset sekä suoritettava viraston mahdollisesti lain 16 §:n nojalla määräämät tarkastukset.

Tartuntatautilain 23 §:n nojalla kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri selvittää paikallisia epidemioita ja tekee tartunnan jäljitystä. Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri ohjaa sairaanhoidopiirin kuntayhtymän alueella epidemioiden selvitystä ja tartunnan jäljittämistä sekä toteuttaa laajalle levinneen epidemian selvittämistä yhteistyössä kuntien kanssa.

Jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoidopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tartuntatautilain 60 §:n mukaisesti päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillylle tartuntataudille. Kullekkin henkilölle on tehtävä yksilöllinen päätös karanteenista valitusosoituksineen.

Kunnan tai sairaanhoidopiirin kuntayhtymän virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää yleisvaaralliseen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäiltyyn tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn henkilön eristämisestä terveydenhuollon toimintayksikköön enintään kahden kuukauden ajaksi, jos taudin leviämisen vaara on ilmeinen ja jos taudin leviämistä ei voida estää muilla toimenpiteillä. Päätöksen tehneen lääkärin on annettava eristettävälle henkilölle ja häntä hoitaville työntekijöille tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi välttämättömät ohjeet.

Edelleen kunta tekee tartuntatautilain 58 §:n mukaiset päätökset eräiden tilojen (oppilaitokset, sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt) käyttöön sekä tilaisuuksien järjestämiseen kohdistuvista rajoituksista omalla alueellaan.

Viranomaisten toimivallasta tartuntatautilain mukaisissa väliaikaisissa valtuuksissa

Tartuntatautilain 58 c §:n (Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi) nojalla yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen, hallinnasta vastaavan toimijan on COVID-19 -epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että asiakkaille ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen, asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet ja tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Tilojen hallinnasta vastaavan toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Tartuntatautilain 58 d §:n (Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset COVID-19 -epidemian leviämisen estämiseksi) nojalla jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos COVID-19 -epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan pykälässä mainittuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa.

Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella.

Päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan.

Päätös saadaan tehdä, jos sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25 ja kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Näitä tiloja ovat sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana.

Lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten oleskelua kasvatustien tai samassa tilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan tai fyysistä kontaktia toisiinsa.

Päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annetun lain (308/2006) 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen ravitsemustoiminnan harjoittajat
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat
- 3) kunnat ja kuntayhtymät
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiuhrilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan.

Tartuntatautilain 58 e §:n mukaan (Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet COVID-19 -epidemian leviämisen estämiseksi) kuljetuspalvelun tarjoajan ja tämän toimeksiantosta toimivan liikennöitsijän on huolehdittava siitä, että liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitettujen tilojen ja pintojen puhdistetaan säännöllisesti ja puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä siitä, että muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä noudatetaan. Lisäksi matkustajille on tarjottava mahdollisuus riittävän hygieniatason ylläpitämiseen liikennevälineessä sekä annettava riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista, kasvosuojusten käyttämistä ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä liikennevälineessä koskevat toimintaohjeet. Tämä koskee kuljetuspalvelujen tarjoajaa, jolla on toimipaikka Suomessa tai joka on muuten Suomen oikeudenkäytön piirissä tai jonka liikennöimän palvelun lähtö- tai saapumispaikka on Suomessa tai jonka palvelu kulkee Suomen kautta.

Tartuntatautilain 58 f §:n (Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen COVID-19 -epidemian leviämisen estämiseksi) nojalla jos on ilmeistä, että 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos COVID-19 -epidemian leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen, jolla rajoitetaan edellä 58 e §:n 1 momentissa tarkoitettujen kuljetuspalvelujen tarjoajan tai

tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää, joka voidaan ottaa liikennevälineeseen.

Päätös saadaan tehdä, jos sairaanhoitopiiri on lain mukaisesti ilmoittanut että alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25 ja kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Liikenne- ja viestintävirasto saa päätöksellään velvoittaa rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Tartuntatautilain 58 g §:n (Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta COVID-19 -epidemian leviämisen estämiseksi) nojalla kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää, että jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on COVID-19 -epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, 58 d §:n 3 momentissa tarkoitettujen yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Näitä tiloja ovat sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoituksen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana.

Tässä säännöksessä tarkoitettujen korkean tartuntariskin tilat on tarkemmin määritelty säännöksessä, ja niitä ovat liikunta- tai urheilutoiminta ja huvi- ja virkistystoiminta seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssi paikat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriinkin sekä muuhun vastaavaan ryhmä-harrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Päätös saadaan tehdä vain, jos:

- 1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 50;
- 2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella; ja
- 3) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella.

Muuta

Aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä (yleisötilaisuudet), 58 c §:n 1 ja 2 momentissa (perusveloitteet), 58 d ja 58 g §:ssä (tilojen käytön rajoittaminen) sekä 58 h §:n 1 momentissa (suunnitelma) säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Liikenne- ja viestintävirasto ja kunta valvovat 58 c §:n 6 momentissa, 58 e (henkilöliikenteen perusveloitteet) ja 58 f §:ssä (henkilöliikenteen rajoitukset) sekä 58 h §:n 2 momentissa (suunnitelma) säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Kunnan, aluehallintoviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston on tehtävä yhteistyötä valvoessaan tämän lain noudattamista.

Poliisi valvoo 58 §:n ja 58 d §:n nojalla annettujen sekä 58 c §:n 2 momentissa asetettujen velvoitteiden noudattamista yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltämisen sekä yleisö- ja ihmismäärää ja etäisyyksien ylläpitoa koskevien velvollisuuksien ja rajoitusten osalta.

Polisilla, Tullilla, Rajavartiolaitoksella, pelastusviranomaisella ja puolustusvoimilla on mahdollisuus antaa kunnalle tai sairaanhoitopiirille virka-apua toimenpiteiden toteuttamisessa tartuntatautilain 89 §:n (Virka-apu) virka-apusääntelyn mukaisesti.

Toimivalta alueellisessa päätöksenteossa perustuu voimassa olevaan tartuntatautilakiin sekä sovittuun työnjakoon kunnan tai kuntayhtymän ja sairaanhoitopiirin kesken.

Ennakoivan tilannearvion ja toimenpiteiden tarvetta koskevien johtopäätösten tekeminen on alueellisten ja paikallisten tartuntatautiviranomaisten eli sairaanhoitopiirien ja kuntien tai kuntayhtymien tehtävä. Aluehallintoviranomaisia ja muita tarpeellisia viranomaisia kuullaan arvioinnissa asiantuntijoina.

Aluehallintovirasto voi valvontatehtäväänsä liittyen yhteen sovittaa eri viranomaisten toimintaa. Lisäksi virastolla on mahdollisuus ja vastuu tehdä eräitä hallinnollisia päätöksiä. Näitä päätöksiä ovat välttämättömät päätökset kohdennettujen terveystarkastuksen järjestämisestä ja niihin osallistumisesta, samoin kuin yleisötilaisuuksien ja eräiden julkisten tilojen käyttöön liittyvät rajoitukset, mikäli niitä tarvitaan useamman kunnan alueella.

Sairanhoitopiirien, kuntien ja aluehallintovirastojen tulee tukeutua Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamaan alueelliseen epidemiologiseen tilannekuvaan ja arviointiin sekä suosituksiin eri tilanteissa tarvittavista toimenpidetyypeistä sekä niiden sisällöstä ja kriteereistä. Toimintasuunnitelman periaatteiden mukaisen päätöksenteon tulee perustua viikoittain päivittyvään epidemiologiseen tilannekuvaan, epidemian vaihearviointiin ja muuhun asiantuntijatietoon, jota alueelta saadaan.

Työpaikkojen osalta työturvallisuuslain mukaan työnantaja vastaa työpaikan ja työntekijöiden työturvallisuudesta. Työnantajan on huolehdittava tarvittavista toimenpiteistä altistumisvaaran rajoittamiseksi. Toimenpiteet työpaikoilla perustuvat työturvallisuuslain mukaiseen työn vaarojen arviointiin. Arvioinnissa voi käyttää tukena työsuojelun ja työterveyshuollon asiantuntijoita ja arviointi on päivitettävä koronatilanne huomioon ottaen. Arvioinnin perusteella työpaikan ohjeita ja menettelytapoja täydennetään ja päätetään tarvittavista toimista.

Työturvallisuuden osalta Työterveyslaitos toimii asiantuntijalaitoksena ja aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet toimivaltaisina työsuojeluviranomaisina. Työterveyslaitos ja työsuojelun vastuualueet antavat neuvontaa ja ohjausta työpaikoille. Työsuojelun vastuualueet valvovat työpaikkoja työsuojeluviranomaisina.

Kuva 4 . Viranomaisten toimivaltuuksien yleiskuva.

Tartuntatautilain mukaiset toimivaltuudet yleisesti

Voimassa olevassa tartuntatautilaissa säädetään alueellisten ja valtakunnallisten viranomaisten yhteistyöstä tartuntatautien torjunnassa:

7§: Tartuntatautien torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, joka tukee asiantuntemuksellaan sosiaali- ja terveysministeriötä ja aluehallintovirastoja, ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjaa ja tukee tartuntatautien torjuntatyötä kunnissa, sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä.

8 §: Aluehallintovirasto sovittaa yhteen ja valvoo tartuntatautien torjuntaa alueellaan. Aluehallintovirasto valvoo, että sairaanhoitopiirien kuntayhtymät ovat varautuneet alueellisesti terveydenhuollon häiriötilanteita varten. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ohjaa ja tukee kuntia ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköitä lääketieteellisellä asiantuntemuksellaan tartuntatautien torjunnassa, kehittää alueellisesti tartuntatautien diagnostiikkaa ja hoitoa sekä

selvittää epidemioita yhdessä kuntien kanssa. Aluehallintoviraston ja sen toimialueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien on tehtävä yhteistyötä tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirasto tekee tässä laissa säädetyt hallinnolliset päätökset käyttäen hyväksi sairaanhoitopiirin kuntayhtymän, erityisvastuualueen ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemusta.

3 Alueelliset suositukset ja rajoitukset

Alueelliset koronakoordinaatioryhmät raportoivat viikoittain Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle siitä, millaisessa epidemiologisessa tilanteessa ne katsovat alueensa olevan ja mitä toimenpiteitä ne ovat ottaneet kokonaisuudessaan käyttöön epidemian leviämisen hillitsemiseksi. Ryhmät arvioivat ja perustelevat toimenpiteittensä vaikuttavuutta sekä sitä, millaisia vaikutuksia niillä on yhteiskuntaan laajemmin esim. sosiaalisesta ja taloudellisesta sekä perusoikeuksien näkökulmasta. Jotta elinkeinoelämän näkökulma tulisi riittävästi huomioituksi viranomaisten kokonaisharkinnassa, on ryhmään kutsuttu myös Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten edustus. Ryhmät ovat lisäksi voineet kuulla eri toimialojen asiantuntijoita kokouksissaan.

Ryhmien työn perustana on edellä kuvattu epidemiologinen vaihekuvaus sekä siihen toimintasuunnitelmassa esimerkinomaisesti liitetyt suositus- ja rajoitustoimet (liite 3). Suosituksilla tuetaan eri toimijoiden tartuntatautilain mukaisten tehtävien toteuttamista. Ministeriöiden antamat suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia. Tavoitteena on, että eri viranomaisten toiminta muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden siten, että COVID-19 -epidemiasta ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja voidaan ehkäistä.

Alueellisia rajoitustoimenpiteitä ja suosituksia on tarkoitus kohdentaa ennakoivasti ja vaikuttavasti siihen, mikä alueellisen tilannekuvan, tartunnan lähteitä ja tartuntariskiä koskevan yleisen ja alueellisen asiantuntijatiedon on tehokkainta ja oikeasuhtaisinta. Merkittävästi toimintaa rajoittavat mutta rajatummat, täsmälliset ja tilapäiset toimenpiteet voivat olla perusteltuja nopeissa epidemian vaikeutumistilanteissa. Rajoituksia harkittaessa on tarkasteltava, että ne ovat linjassa alueelle annettujen muiden päätösten ja suositusten sekä testaamiseen, jäljittämiseen, eristämiseen ja hoitoon perustuvien toimenpiteiden kanssa ja että nämä tukevat toisiaan.

Epidemiatilannetta on luonnehtinut alueellisten tilanteiden nopeat, aaltoilevat muutokset. Samanaikaisesti on havaittu, että alueellisilla, oikea-aikaisilla ja riittävän kattavilla toimilla sekä tehokkaalla testauksella ja tartunnanjäljityksellä on voitu hillitä epidemian leviämistä.

Valtakunnallisen epidemiatilanteen huomioimisesta alueellisissa toimissa ohjeistetaan tämän toimintasuunnitelman 26.1.2021 hyväksytyssä täydennyksessä. Erityisesti yleisötilaisuuksien rajoittamispäätöksiä koskevissa suosituksissa noudatetaan tällöin jäljempänä esitetystä poikkeavia suosituksia.

Koronapandemian torjuntatyötä tuetaan kansallisesti sosiaali- ja terveysministeriön normiohjauksella, informaatio-ohjauksella, resurssiohjauksella ja vuorovaikutusohjauksella. Terveiden ja hyvinvoinnin laitokset tuottaa ajantasaista epidemiologista tietoa paitsi valtakunnallisesti myös alueellisesti ja osallistuu säännöllisesti alueellisten koronakoordinaatioryhmien työhön. Se tuottaa tarvittaessa epidemiologisia perusteita myös kokoontumisrajoitusten sekä julkisia tiloja koskevien rajoitusten tueksi. Aluehallintovirastot varmistavat, että alueilla toimitaan ministeriön yleisohjauksen ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sisältöohjauksen mukaisesti. Myös ne osallistuvat koronakoordinaatioryhmien työhön. Sosiaali- ja terveysministeriöllä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella, aluehallintovirastoilla ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla on lisäksi säännöllinen vuorovaikutusyhteys alueiden koronakoordinaatioryhmien kanssa ajankohtaisten asioiden yhteistä käsittelyä varten.

Ohjeet paikallisia ja alueellisia päätöksiä tekeville viranomaisille

Epidemiatilanteen heikentymiseen on reagoitava **nopeasti ja ennakoivasti** ottamalla käyttöön tehokkaita ja epidemiologisesti tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä. Alueelliset torjunta- ja rajoitustoimet ovat avainasemassa tartuntojen leviämisen estämiseksi, jotta tilanteen heikentyminen saadaan pysäytettyä. Alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle.

Alueellisilla, oikea-aikaisilla ja riittävän kattavilla toimilla sekä tehokkaalla testauksella ja tartunnanjäljityksellä voidaan hillitä epidemian leviämistä. Suositusten ja rajoitusten vaikutukset epidemiatilanteeseen ja etenkin sairaala- ja tehohoidon tarpeeseen tulee näkemään vasta muutaman viikon viiveellä.

Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennenaikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryyppeitä ei pääse syntyään.

Rajoituksille laissa säädettyjä edellytyksiä tulee noudattaa. Aluehallintovirasto harkitsee toimivaltaansa kuuluvien rajoitusten kunnarajat ylittävää tarvetta ja tekee tämän mukaiset päätökset. Kunnilla on mahdollisuus omilla samaan sääntelyyn perustuvilla päätöksillään asettaa alueellaan tiukempia rajoituksia, mikäli ne ovat paikallisen tilanteen vuoksi välttämättömiä. Molemmilla viranomaisilla on velvollisuus itsenäisesti harkita päätöksen tekemistä.

Tässä käsitellyt suositukset muodostavat ne kullekin epidemiavaiheelle hahmotetut toimenpidekokonaisuudet, joilla alueen viranomaiset voivat hillitä epidemian leviämistä. Ministeriön suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia. Suosituksia toimeenpannaan alueellisilla hallintopäätöksillä, toimijoiden omaehtoisilla päätöksillä sekä toimijoille ja väestölle annettavilla suosituksilla. Suositusten toimeenpanoa on käsitelty tarkemmin liitteessä 3.

Epidemian ollessa **perustasolla** on oleellista, että epidemian aikana omaksuttu käsi- ja hengitystiehygieniää, kasvomaskin käyttöä, sosiaalisia etäisyyksiä ja muiden huomioon ottamista koskevat käytännöt jatkuvat, myös julkisissa ja muissa yleisölle avoimissa tiloissa. Tartuntatautilain 58 c ja e §:issä säädetään yleisistä, kaikki epidemiavaiheet kattavista turvallisuusvelvoitteista asiakas- ja osallistujatiloihin sekä liikenneasemille ja henkilöliikenteeseen.

Yleisötilaisuuksien yleisömäärä rajataan tartuntatautilain 58 §:n mukaisilla **päätöksillä** enintään 50 henkilöön. Yli 50 henkilön yleisötilaisuuksia sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan järjestää siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat alueellaan. Toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Tässä voidaan hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän laatimia periaatteita vastuullisen tapahtuman järjestämiseksi.

Epidemian kiihtymisvaiheen uhassa olevien maakuntien tulee ottaa lisäksi ja ennakoivasti käyttöön kiihtymisvaiheen rajoitukset ja suositukset epidemian hillitsemiseksi. Rajoitusten lakisäätteisiä soveltamisedellytyksiä on noudatettava.

Epidemian **kiihtymisvaiheessa** yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset veloitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n mukaisilla **päätöksillä** järjestämään siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia. Päätökset kohdistuvat sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat

alueellaan. Toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Tässä voidaan hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän laatimia periaatteita vastuullisen tapahtuman järjestämiseksi.

Yksityistilaisuuksien järjestäjille suositellaan, ettei yli 20 henkilön tilaisuuksia järjestetä.

Lisäksi kuntien ja kuntayhtymien hallinnassa ja määräysvallassa olevien tilojen käyttäjämäärä suositellaan omaehtoisilla päätöksillä rajattavaksi puoleen normaalista tiloihin muun lainsäädännön perusteella sallitusta määrästä. Toimenpiteet eivät saa rajoittaa oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa tai estää virkamiestä taikka viranhaltijaa suorittamasta virkatehtäviään.

Aikuisten sisätiloissa tapahtuva ryhmäharrastustoiminta suositellaan keskeytettäväksi ja mahdollisuuksien mukaan etämuotoisena toteutettavaksi korkean riskin tilanteissa ja toimintamuodoissa.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen soveltamiskynnyksen ylittyessä ja edellytysten täytyessä myös yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö veloitetaan päätöksellä järjestämään siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa. Päätökset kohdistuvat sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat alueellaan. Toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan. Päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Tartuntatautilain 58 f §:n mukaisen soveltamiskynnyksen ylittyessä ja edellytysten täytyessä kuljetuspalvelun tarjoajat veloitetaan päätöksellä rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Korkeakoulujen suositellaan siirtyvän etäopetukseen, kuitenkin huomioiden välttämättömän lähiopetuksen tarpeet.

Epidemian kiihtymisvaiheessa on tarpeen antaa alueelle etätyösuositus, ellei sellaista ole annettu jo koko valtakunnan tasolla.

Epidemian leviämisvaiheen uhassa olevien maakuntien tulee ottaa jo ennakkoivasti käyttöön leviämisvaiheen rajoitukset ja suositukset epidemian hillitsemiseksi. Rajoitusten lakisääteisiä soveltamisedellytyksiä on noudatettava.

Epidemian **leviämisvaiheessa** kielletään edellytysten täytyessä tartuntatutuilain 58 §:n mukaisella päätöksellä kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset. Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 10 henkilöä edellyttäen, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat alueellaan. Toimija voi toteuttaa velvoitteen asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Tässä voidaan hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän laatimia periaatteita vastuullisen tapahtuman järjestämiseksi.

Kunnat voivat suositella toiminnanharjoittajia harkitsemaan hallinnassaan ja määräysvallassaan olevien korkean tartuntariskin julkisten tilojen käytön keskeyttämistä tilapäisesti kokonaan. Suositusten antamisessa on erityisesti otettava huomioon tilojen käytön luonne. Kuntien suositellaan omaehtoisesti noudattavan näitä suosituksia hallinnassaan olevissa tiloissa.

Tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen edellytysten täytyessä erikseen säädettyjen korkean tartuntariskin julkisten tilojen käyttö keskeytetään päätöksellä tilapäisesti kokonaan enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan. Tilojen käytön keskeyttäminen ei saa rajoittaa ihmisten oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa tai estää virkamiestä taikka viranhaltijaa suorittamasta virkatehtäviään.

Erityisesti lasten ja nuorten sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien terveydellisiä, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia edistävään toimintaan kohdistettujen merkittävien rajoitusten osalta on syytä käyttää tarkkaa harkintaa ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia laaja-alaisesti.

Epidemian leviämisvaiheessa väestön on ehdottomasti syytä noudattaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ajantasaista leviämisvaiheen kasvomaski-suositusta. Suosituksena on myös, että yli kymmenen (10) henkilön yksityistilaisuuksia ei järjestetä eikä niihin osallistuta. Väestölle ja tilaisuuksien järjestäjille suositellaan, että yli kymmenen (10) henkilön yleisötilaisuuksia ei järjestetä eikä niihin osallistuta.

Ryhmäharrastustoiminta ja siihen osallistuminen suositellaan keskeytettäväksi tilapäisesti kokonaan ja mahdollisuuksien mukaan toteutetaan vain etämuotoisena. Lasten ja nuorten harrastusten kohdalla on kuitenkin syytä käyttää erityistä harkintaa. Erityisesti aikuisten ryhmäharrastustoimintaan tarkoitettujen tilojen käyttö voidaan päätöksellä (TTL 58 g §) keskeyttää tilapäisesti kokonaan enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan, mikäli se on välttämätöntä ja soveltamiskynnys täyttyy.

Lasten ja nuorten harrastustoimintaan, ml. taiteen perusopetus, sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien harrastustoimintaan kohdistettavien suositusten osalta on tärkeää vakavasti harkita niiden sosiaalisia ja sivistyksellisiä kielteisiä vaikutuksia sekä sen perusteella arvioida, voidaanko toimenpiteitä kohdistaa niihin ja minkä laajuisesti niin sisällöltään, alueeltaan kuin kestoaltaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon julkisille ja yksityisille palveluntuottajille suositellaan, että ne omassa toiminnassaan ryhtyvät tehostettuihin suojaustoimenpiteisiin, joilla varmistetaan korkean sairastumisriskin ryhmien suojaaminen koronavirustartunnalta. Toimenpiteissä kehoitetaan noudattamaan voimassa olevia Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen antamia ohjeita kotiin annettavissa palveluissa sekä pitkäaikaishoidon ja -hoivan toimintayksiköissä. Myös väestöä suositellaan pidättymään lähikontakteista tai sen riskistä korkean sairastumisriskin ryhmille tarkoitetuissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä.

Julkisille ja yksityisille opetuksen järjestäjille suositellaan, että korkeakouluissa ja toisen asteen opetuksessa (yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, aikuisten taiteen perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä ja aikuisten perusopetuksessa) siirrytään kokonaisuudessaan etäopetukseen. Suositus ei koske välttämätöntä lähiopetusta. Etäopetuksen järjestelyt toteutetaan siten, että niiden negatiiviset vaikutukset opintojen etenemiselle voidaan minimoida.

Työnantajia ja työntekijöitä suositellaan noudattamaan valtakunnallista etätyösuositusta kaikissa sellaisissa työtehtävissä, joissa se on tilapäisestikin

mahdollista. Työnantajan velvollisuudesta edellyttää työtehtävissä varsinaisen henkilösuojaimen ja muiden suojusten käyttöä sekä muutoin suojata työntekijöitä säädetään työturvallisuuslaissa.

Valtakunnallisen epidemiatilanteen huomioiminen alueellisissa toimissa

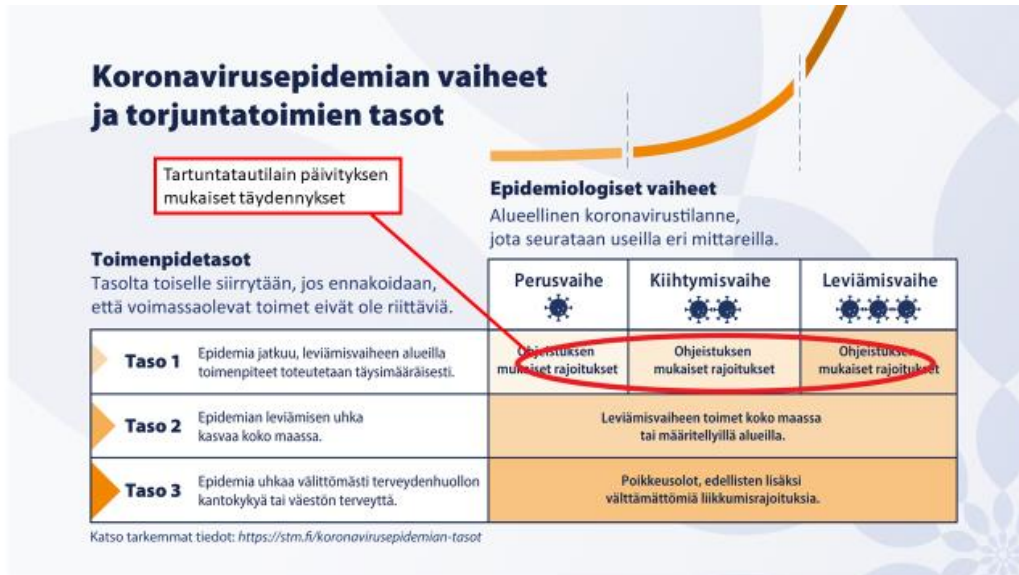
Uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-COV-2 virusmuunnoksia. Euroopan tautien valvonnan ja ehkäisyn keskus ECDC on arvioinut 29.12.2020 julkaisemassa riskinarviossa, että uusi Covid-19 -muunnos (SARS-CoV-2 VOC 202012/01) leviää selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemman alatyypit. Vaikka tapauskuolleisuus ei vaikuta lisääntyneeltä, voi uusi virusmuunnos yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn.

Uusi virusmuunnos muodostaa siten merkittävän uuden epidemiauhan, jonka leviämistä Suomeen tulee tehokkaasti torjua. Tämän johdosta toimintasuunnitelmaan on 26.1.2021 tehty täydennys.

Tässä toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvattujen toimenpidekokonaisuuksien tavoitteena on torjua epidemian kasvun uudelleen kiihtyminen ja herkemmin tarttuvan virusmuunnosten leviäminen ja siten saada lisää aikaa rokotusten ja vuodenaikavaihtelun yhteisvaikutukselle epidemian hillitsemisessä. Toimenpiteitä käytetään niihin soveltuvan lainsäädännön mukaisesti kussakin suunnitelmassa esitetystä tilanteesta.

Täydennyksessä kuvattujen tasojen 1-3 toimenpidekokonaisuudet muodostuvat edellä käsitellyistä ja liitteeseen 3 sisältyvistä epidemiavaiheisiin liitetyistä ministeriöiden suosituksista sekä liitteessä 4 kuvatuista tasojen 2 -3 lisätoimenpiteistä (kuva 5). Lakisääteiset soveltamisedellytykset rajoitusvaltuuksille ovat voimassa kaikilla toimenpide-tasoilla.

Kuva 5. Koronavirusepidemian vaiheet ja torjuntatoimien tasot ja uudet TTL tilapäiset valtuudet

Nykyisellä tasolla 1 on sovellettu edellä käsiteltyjä perussuosituksia tiukempia suosituksia yleisötilaisuuksien rajoituksiin. Näitä ovat ehdottomat 50 hengen osallistujarajat perustasolla sekä 20 hengen osallistujarajat kiihtymisvaiheessa. Täydennyksessä kuvatuilla toimenpidetasoilla 1 - 3 sovelletaan yleisötilaisuuksien luonteen vuoksi tois-taiseksi edelleen näitä suosituksia yleisötilaisuuksien rajoittamisesta:

Perustasolla sallitaan korkeintaan 50 henkilön kokoontuminen yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa ulko- ja sisätiloissa. Alle 50 henkilön kokoontumiset tulee järjestää siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia.

Kiihtymisvaiheessa sallitaan korkeintaan 20 henkilön kokoontuminen yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa ulko- ja sisätiloissa. Alle 20 henkilön kokoontumiset tulee järjestää siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia.

Leviämisvaiheessa sallitaan korkeintaan 10 henkilön kokoontuminen yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa ulko- ja sisätiloissa. Alle 10 henkilön kokoontumiset tulee järjestää siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos voi suositella lisäksi muun muassa, että kaikilla alueilla yksityistilaisuuksissa noudatettaisiin samoja henkilömäärien rajoituksia ja varotoimia, joita edellä mainitulla tavalla sovelletaan julkisiin kokoontumisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos arvioi toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvulla tavalla tilanteen kehittymistä ja sen mukaisesti tarpeita ja mahdollisuuksia siirtää toimenpidetasojen välillä.

4 Toimenpiteiden yhdenmukaisuuden varmistaminen

Hybridistrategian toimivuutta ja vaikuttavuutta tarkastellaan valtioneuvoston tasolla kokonaisuutena samoin kuin alueellisen toiminnan puitteiden ja edellytysten olemassaoloa. Epidemian tehokas torjunta, ihmisten terveyden turvaaminen ja yhdenvertaisuus edellyttävät, että tartuntatautilakia tulkitaan ja sovelletaan yhdenmukaisesti koko valtakunnassa, perustuen alueelliseen tilanteeseen. Tämä korostaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja aluehallintovirastojen roolia näiden periaatteiden varmistamisessa ja edellyttää sairaanhoitopiireiltä ja kunnilta tämän tunnistamista rooleissaan ja johtamisessaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut ydintiimin varmistamaan hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamisen alueellista toimeenpanoa painopisteenä päätöksenteon seuranta ja palvelujärjestelmän tarpeenmukainen ohjaus. Ydintiimi seuraa alueellista päätöksentekoa ja toimivaltansa mukaisesti ohjaa tarvittaessa viranomaisia. Ohjaus muodostuu informaatio-ohjauksesta ja vuorovaikutusohjauksesta. COVID-19-koordinaatioryhmä seuraa ja arvioi edelleen valtakunnallisten toimenpiteiden kokonaiskuvaa.

5 Palvelujärjestelmän tilannekuva

Epidemiologinen tieto ei yksin kerro siitä, miten palvelujärjestelmä pystyy vastaamaan väestön hoivan, hoidon ja palvelujen tarpeeseen. Kevään 2020 sulkujen aikana syntyi merkittävää hoitovelkaa sekä perus- että erityistason palveluissa. Yksinäisyyden ja turvattomuuden tunne kasvoi, samoin henkisen pahoinvoinnin kokemus. (<https://www.julkari.fi/handle/10024/140661>)

Terveydenhuollon ja erityisesti erikoissairaanhoidon tilannekuvan tietopohjaa on saatu epidemian aikana parannettua, ja sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen tilannekuvan arvioimiseen tarvittavaa tietopohjaa täydennetään. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos seuraavat peruspalveluiden saatavuutta ja henkilöstön riittävyyttä sosiaali- ja terveysjohdolle osoitetuilla avainkysymyksillä.

6 Viestintä

Koronaepidemian pitkittyessä tarvitaan pitkäkestoista, motivoivaa kansalaisviestintää, jotta suosituksia jaksetaan noudattaa. Tämä edellyttää perinteisen tiedottamisen lisäksi kampanjatyypistä viestintää, jonka näkyvyys varmistetaan.

Kansallinen viestintätö kuntien ja sairaanhoitopiirien viestintöjen kanssa on käynnistetty vuonna 2020. Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla on rakennettu yhteisiä toimintatapoja, joiden avulla tuetaan alueellisia viestintätoimenpiteitä alueilla tehtävien koronaepidemian rajoitustoimien viestinnässä. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan ja alueellisten viestijöiden yhteisissä kokouksissa kootaan tilannekuvaa, karotetaan tarpeita viestintäyhteistyömuodoille ja jaetaan hyviä toimintatapoja sekä tietoa eri alueiden kesken. Yhtenäisen viestinnän toteuttamiseen ja alueiden viestinnän tueksi tuotetaan geneeristä viestintämateriaalia eri kieliryhmien tarpeet huomioiden. Ruotsin- ja saamenkielisten tarpeet saada tietoa omalla äidinkielellä sekä muiden eri kieliryhmien tarpeet otetaan huomioon materiaaleja tuottaessa.

Henkisen kriisinkestävyuden tukemisessa sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tekevät tiivistä yhteistyötä valtioneuvoston kanslian kanssa. Suomi toimii –kampanjan kautta toteutetaan materiaaleja ja kampanjanostoja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan keskeisissä teemoissa.

Keväällä 2021 sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan erityispainotuksena on koronarokotusstrategiaan ja rokotteisiin liittyvän viestinnän toteuttaminen. Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla on toteutettu koronarokoteviestinnän linjaukset, linjausten suunnittelussa on hyödynnetty Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtioneuvoston kanslian asiantuntemusta. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala tukee palvelujärjestelmän, kuntien ja sairaanhoitopiirien koronarokoteviestintää tehtäviensä mukaisesti.

OSA 4: Liitteet

LIITE 1. Epidemian vaiheet

Perustaso – epidemia ei kasva

Tartuntojen alhainen ilmaantuvuus, tartuntaketjut hallittavissa, uudet tapaukset yksittäisiä

Hybridistrategian toimenpiteet

Hygieniatoimet, turvaetäisyyksien noudattaminen

Testaa, jäljitä, hoida ja eristä -strategian mukainen tartuntaketjujen katkaisu:

- testauskapasiteetin nosto ja prosessin sujuvoittaminen
- Koronavilkku-sovelluksen käyttöönotto
- riskiperusteinen viestintä, testaus ja karanteenipäätökset (vrt. lentokentät)

- Kansalaisten kasvomaskisuositus (taso 1) viranomaisohjeiden perusteella alueille, joilla on esiintynyt tartuntoja vähintään kahtena peräkkäisenä viikkona
- Kohdennetut valtakunnalliset ja alueelliset infokampanjat (esim. Koronavilkku)
- Matkustusrajoitukset
- Materiaalinen varautuminen (hankinnat)
- Tartuntatautilain mukaiset viranomaistoimet

Kiihtymisvaihe – epidemian kasvu alkaa kiihtyä

Tapausten alueellinen ilmaantuvuus on noussut, useita paikallisia ja alueellisia tartuntaketjuja

Kriteerit, joita voidaan käyttää epidemiatilanteen arvioinnissa:

- 7 vrk tapaussumma suuruusluokkaa 10-15/100 000 asukasta tai 14 vrk tapaussumma ei ylitä tasoa 25/100000
- positiivisten näytteiden osuus on >1%
- esiintyy joukkoaltistumisia
- tartunnanlähteet ovat pääsääntöisesti selvitettävissä ja tartuntaketjut katkaistavissa
- sairaalahoidon tarpeeseen pystytään vastaamaan ilman erityistoimia

Hybridistrategian lisätoimenpiteet:

- Testauskapasiteetin lisääminen indeksitapausten ja oireettomien tartunnan saaneiden tunnistamiseksi
- Tartunnan jäljitysresurssien lisääminen
- Alueellinen etätyösuositus ja kasvomaskisuositus
- Paikalliset ja alueelliset infokampanjat
- Ennakoivat ja riittävän laaja-alaiset paikalliset ja alueelliset rajoitustoimet, viiveetön testaus, jäljityksen nopeus ja tarvittaessa kohdentaminen korkean riskin altistustilanteisiin sekä joukkoaltistumisten edellyttämät karanteenitoimet ovat avainasemassa

Leviämisvaihe – epidemian kasvu nopeutuu edelleen

Epidemian kasvu nopeutuu edelleen, tapaukset leviävät väestössä alueellisesti tai laajemmin, jäljitys vaikeutuu

Kriteerit, joita voidaan käyttää apuna väestöleviämisen arvioinnissa:

- 7 vrk tapaussumma suuruusluokkaa >15/100 000 tai 14 vrk >25-50/100 000 vähintään kahtena peräkkäisenä viikkona
- positiivisten näytteiden osuus on > 2%
- alle puolet tartunnanlähteistä on selvitetävissä
- sairaalahoitoon tarve kasvaa ja uusien tehohoitajaksojen määrän ennustetaan kääntyvän nousuun

Hybridistrategian lisätoimenpiteet

- Maksimaaliset alueelliset suositukset ja rajoitukset välittömästi käyttöön
- Etätyö ja kasvomaskisuositus (laaja)
- **Jos tilanne laajenee ja/tai sitä ei saada hallintaan alueellisin toimenpitein:**
- Valtakunnalliset rajoitukset ja suositukset; viestintäkampanja; materiaalivarastojen vapauttaminen; varautuminen hoitokapasiteetin lisäämiseen koko maassa; viimesijaisena poikkeusolot ja valmiuslaki

LIITE 2. Käytettävissä olevat suositukset ja rajoitukset 22.2.2021

Taulukossa esitetään kunkin toimenpiteen kohdalla sen säädöspohja, toimivaltainen viranomainen ja alueellinen toteutettavuus sekä COVID 19 –epidemian tilannekuva- ja mallinnusryhmän arvio toimenpiteen epidemiologisesta vaikuttavuudesta suhteessa yhteiskunnallisiin haittavaikutuksiin.

Suositus/rajoitus	Säädös-pohja	Toimivaltainen viranomainen / toimija	Vaikut-tavuus	Yhteis-kun-nalliset haitta-vaiku-tukset	Alueelli-nen to-teutetta-vuus	Huomioita-vaa
Etätöyön suosit-taminen	TTL (1227/2016) 6, 7 ja 9 §, TyöturvL 8§	STM, VM (valtiotyön-antajat) THL, kun-nat/kun-tayhtymät; työnantajat omassa toi-minnassaan	++	-	Kaikilla alueilla, joilla on epide-mian kiihtymi-sen tai le-viämisen uhka.	Yhdenmu-kaisuus työssäkäyn-tialueella; ei mahdol-lista kai-kissa tehtä-vissä.
Kasvomaski-suositus	TTL 6, 7 ja 9 §, TyöturvL 8 §	STM, THL, kunnat / kuntayhtymät; työn-antajat omassa toi-minnassaan	++ riippuu epide-miologi-sesta tilan-teesta	-	Kaikilla alueilla, joilla on epide-mian kiihtymi-sen tai le-viämisen uhka.	Yhdenver-taisen saa-tavuuden turvaami-nen, käyttä-jien kustan-nukset, suositusta voidaan laajentaa. Varsinais-ten henki-lösuo-jaimien käyttö työssä työ-turvalli-suuslain mukaisesti erikseen.
Ikääntyneiden ja riskiryhmien suojaamisen tehostus- suo-	TTL 17 §	Terveys-huollon ja sosiaali-huollon toi-	+++	-	Kaikilla alueilla, joilla epi-demia	Ihmiset ovat erossa läheisis-tään, mikä heikentää

situs vierailujen turvallisuudesta		mintayksikön johtaja, kunta tai kuntayhtymä			kiihtyy tai leviää.	huomattavasti elämänlaatua ja on monille vaikeasti ymmärrettävää. Yhteydenpito on pyrittävä järjestämään muilla turvallisilla keinoilla ja tapaamiset turvallisesti.
Poikkeuksellisiin opetusjärjestelmiin siirtyminen perusopetuksessa ja muussa opetuksessa	Perusopetuksessa POL (628/1998) 20 a § (voimassa 31.7.2021 saakka); liittyy TtL 58 § soveltamiseen Muussa opetuksessa ao. toimintaa koskeva peruslainsäädäntö (oma toiminta)	Opetuksen järjestäjä eli kunta, valtio, rekisteröity yhteisö tai säätiö	+	---	Erityisesti epidemian kiihtymis- tai leviämisvaiheessa	Perusopetuksessa edellyttää paikallisen tai alueellisen tartuntatauti- tai ravitsemisliikkeen tekemää päätöstä opetukseen käytettävien tilojen osittain tai kokonaan sulkemisesta. Pitkäaikaisia hyvinvointiin ja oppimiseen liittyviä haittoja.
Ravitsemisliikkeiden aukiolon, anniskeluajan ja asiakaspaikkamäärän rajoittaminen	TTL 58 a § ja VN asetukset	VN; AVI valvoo	++	-	Kyllä, VNA:ssä määritellysti	Vaikutusarvio voi muuttua, jos altistustapausta tulee enemmän tietoon. Alueelliset rajoitukset

						voivat joh- taa ravinto- lamatkai- luun. Kon- kurssien uhka elin- keinotoi- minnalle.
Julkisten tilo- jen käytön ra- joittamista kos- kevat suosituk- set ja omaeh- toinen rajoitta- minen	TTL 6 ja 9 §, toimintaa koskeva sektorilain- säädäntö	Kunta / kuntayh- tymä (suo- situkset ja oma toi- minta), muut viran- omaiset omassa toi- minnassaan	++		Erityi- sesti epi- demian kiihty- mis- tai leviämis- vaiheessa	Laaja-alai- sina sosiaa- liset ja ta- loudelliset vaikutukset huomatta- via.
Sosiaali- ja ter- veydenhuollon toimintayksi- köiden, oppi- laitosten, päi- väkotien, asun- tojen ja vastaa- vien tilojen käytön rajoitta- minen	TTL 58 §	Kunta alu- eellaan ja AVI kunta- rajat ylit- täen	Ta- paus- kohtai- nen		Erityi- sesti epi- demian kiihty- mis- tai leviämis- vaiheessa	Laaja-alai- sina sosiaa- liset ja ta- loudelliset vaikutukset huomatta- via.
Rajat ylittävän matkustuksen terveysturvalli- suuden hallinta	Rajavartioli- lain 15 § (sisärajaväl- vonnan pa- lauttami- nen) ja 16 § (ulkorajojen rajanylitys- paikkojen sulkeminen sekä EU:n Schengenin säännöstö; TTL 14 §, 15 §, 16 § (terveystar- kastus), 60 ja 63 § (ka- ranteeni ja eristäminen)	Rajaviran- omaiset; kunta / kuntayh- tymä/ tar- tunta- taudeista vastaava iläkäri	++ Riip- puu maiden epide- miolo- gisesta tilan- teesta ja mat- kailuun liitty- vistä ta- pauk- sista	--	Mahdol- lista ra- jayhteisö- jen osalta.	Kansainvä- linen paine rajoitusten poistami- seen, kon- kurssien uhka elin- keinolle.
Yleisötilai- suuksien kiel- täminen ja ra- joittaminen	TTL 58 §	Kunta alu- eellaan ja	++	--	Erityi- sesti epi- demian	Huomatta- via vaiku- tuksia ky- seisten

		AVI kunta- rajat ylittäen			kiihtymis- tai leviämisvaiheessa	elinkeinojen taloudelle.
Karanteeniin ja eristykseen määrääminen	TTL 60 ja 63 §	Kunnan tai ky:n tartuntataudeista vastaava lääkäri	+++	--	Kyllä	Oheisvaikutukset elinkeinotoiminnalle.
Yksityistilaisuuksienrajoittamista koskevat suositukset alueella	TTL 6 ja 9 §	Kunta/kuntayhtymä	++	--	Erityisesti epidemian kiihtymis- tai leviämisvaiheessa	Sosiaaliset vaikutukset
Muut suositukset lähikontakteja ja tartunnan vaaraa mahdollistavasta toiminnasta pidättymiseksi, ml. ryhmäharrastustoiminta	TTL 6, 7, 9 §	THL, Kunta/kuntayhtymä	++	-	Erityisesti epidemian kiihtymis- tai leviämisvaiheessa	Sosiaaliset vaikutukset ja vaikutukset yksilön toimintakykyyn
Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet: tilojen puhdistaminen, tartuntojen leviämisen estävät käytänteet, toimintaohjeet matkustajille.	TTL 58 e § (voimassa 30.6.2021 saakka)	Suoraan lain nojalla	+	-	Kaikki epidemiovaiheet	Oheisvaikutukset elinkeinotoiminnalle.
Matkustajamäärien rajoittaminen	TTL 58 f § (voimassa 30.6.2021 saakka)	Liikenne- ja viestintävirasto	++		Epidemian kiihtymis- tai leviämisvaiheessa (lakisäänteiset kriteerit)	Vaikutukset elinkeinotoiminnalle
Toimenpiteet covid-19-epi-	TTL 58 c § (voimassa	Suoraan lain nojalla	+		Kaikki epidemiovaiheet	Oheisvaikutukset

demian leviämisen estämiseksi:asiakkaille mahdollisuus käsien puhdistamiseen, toimintaohjeet asikkaille,tilojen ja pintojen puhdistus.	30.6.2021 saakka)					elinkeinotoiminnalle
Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi: lähi-kontaktien välttäminen, asiakasmäärien rajoitus, tilajärjestelyt	TTL 58 d § (voimassa 30.6.2021 saakka)	Kunnan toimitilin, AVI	++		Epidemian kiihtymis- tai leviämisvaiheessa (lakisääteiset kriteerit)	Oheisvaikutukset elinkeinotoiminnalle. Sosiaaliset vaikutukset
Korkean tartuntariskin tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta	TTL 58 g § (voimassa 30.6.2021 saakka)	Kunnan toimitilin, AVI	++		Epidemian leviämisvaiheessa (lakisääteiset kriteerit)	Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset

Liite 3. Ministeriöiden suositukset

Sosiaali- ja terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön suositukset viranomaisille alueellisten rajoitusten sekä suositusten käytöstä ja soveltamisesta perus-, kiihtymis- ja leviämisvaiheissa.

1. Taustaa

Tartuntatautiin torjuntatyön järjestämisestä ja viranomaisista säädetään tartuntatautilaissa (1227/2016).

Tartuntatautilain väliaikaisissa 58 c ja 58 e §:issä säädetään suoraan laissa yleisistä, kaikkia asiakas- ja osallistujatilojen sekä henkilöliikenteen käyttöä koskevista velvoitteista. Sen lisäksi, että kunnat ja aluehallintovirastot voivat tehdä toimialueillaan sitovia päätöksiä tartuntatautilain 58, 58 d ja 58 g §:issä tarkoitettuihin yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämisestä, asiakas- ja osallistumistilojen käytön edellytyksistä sekä tällaisten tilojen tilapäisestä sulkemisesta, muut viranomaiset voivat omalla toimialallaan antaa suosituksia epidemian ehkäisemisessä huomioon otettavista asioista. Liikenne- ja viestintävirasto voi lisäksi kohdistaa henkilöliikenteen rajoittamiseen rajoituksia lain 58 f §:n mukaisesti.

Koronavirus (COVID 19) tarttuu henkilöstä toiseen ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö esimerkiksi yskii, aivastaa, puhuu tai laulaa. Joukkotartunnat osoittavat, että koronavirus tarttuu pitempikestoisessa lähi-kontaktissa tehokkaasti. Koronavirus voi tarttua myös kosketuksen välityksellä. Tartuntoja voi ehkäistä välttämällä lähikontakteja muihin ihmisiin ja huolehtimalla käsihygieniasta.

Ministeriöt suosittelevat, että alueellisia rajoitustoimenpiteitä ja tartuntatautiin leviämisen ennaltaehkäisyyn perustuvia suosituksia sekä muuta informaatio-ohjausta kohdennetaan lain edellyttämällä tavalla ennakoivasti ja vaikuttavasti siihen, mikä alueellisen epidemiologisen tilannekuvan, tartunnan lähteitä ja tartuntariskiä koskevan yleisen ja alueellisen asiantuntijatiedon sekä muiden käytävissä olevien tietojen perusteella on tehokkainta ja oikeasuhtaisinta. Eri-laisten toimenpiteiden kohdennettu, mutta laaja-alainen toisiaan tukeva käyttö luo kokonaisuutena alueelle parhaat edellytykset torjua epidemian leviämistä. Erityisesti paikallisissa ja alueellisissa nopeissa eskalaatitilanteissa myös merkittävästi toimintaa rajoittavat täsmälliset toimenpiteet voivat olla tilapäisinä perusteltuja. Toimenpiteiden käytön periaatteet on kuvattu hybridistrategian toimintasuunnitelmassa. Lakisääteisten valtuuksien osalta tulee noudattaa niiden laissa säädettyjä soveltamiskriteerejä.

Päätöksiä tekeville viranomaisilla on velvollisuus viestiä päätöksistä selkeästi ja ymmärrettävästi. Tätä velvollisuutta korostaa se, että samoihin toimijoihin voi kohdistua eri viranomaisten eri aikaan tekemiä päätöksiä. Hallintolain informointivelvoitteista johtuu viranomaisille velvoite aktiivisesti ja ymmärrettävällä tavalla kertoa alueella voimassa olevista samaa asiakokonaisuutta koskevista päätöksistä siten, että niistä muodostuu alueen väestölle ja velvoitteiden kohteille ymmärrettävä ja looginen kokonaisuus.

Näissä suosituksissa esitetään valtakunnallisen tilannekuvan ja sen arvioinnin kannalta olennaisimmat toimenpideluokat sekä niiden käyttämistä koskevat painopisteet ja harkintanäkökulmat.

Valtakunnallisen epidemiatilanteen huomioimisesta alueellisissa toimissa ohjeistetaan tämän toimintasuunnitelman 26.1.2021 hyväksytyssä täydennyksessä. Erityisesti yleisötilaisuuksien rajoittamispäätöksiä koskevissa suosituksissa noudatetaan tällöin jäljempänä esitetyistä poikkeavia suosituksia.

Ministeriöiden suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

2. Yleisötilaisuuksien järjestämistä koskevat tartuntatautilain mukaiset rajoituspäätökset ja kokoontumiseen liittyvät suositukset

Suositus:

Epidemian perustasolla Yleisötilaisuuksien yleisömäärä rajataan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n mukaisilla päätöksillä enintään 50 henkilöön. Yli 50 henkilön yleisötilaisuuksia sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan järjestää siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat alueellaan. Toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikkaita tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Tässä voidaan hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän laatimia periaatteita vastuullisen tapahtuman järjestämiseksi.

Epidemian kiihtymisvaiheessa yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset veloitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n mukaisilla päätöksillä järjestämään siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia. Päätökset kohdistuvat sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan

samanaikaiseen oleskeluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat alueellaan. Toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Tässä voidaan hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän laatimia periaatteita vastuullisen tapahtuman järjestämiseksi.

Vastaavien veloitteiden asettaminen myös muuhun yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttöön tartuntatautilain 58 d §:n nojalla olisi tällöin syytä arvioida, kun säännöksen soveltamisedellytykset täyttyvät.

Lisäksi suositellaan, että kunnan tartuntatautiviranomaiset antaisivat suosituksen, jonka mukaan yksityisten tilaisuuksien järjestäjät välttävät mahdollisuuksien mukaan yli 20 hengen tilaisuuksien järjestämistä. Kunnan tartuntatautiviranomaisen on perusteltua suositella, että yksityistilaisuuksissa noudatetaan samoja terveysturvallisuutta koskevia menettelyitä, jotka sisältyvät lain 58 c §:ään sekä seuraavat yleisötilaisuuksia koskevista määräyksistä ja ohjeista. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Epidemian leviämisvaiheessa kielletään edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n mukaisella päätöksellä kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset. Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 10 henkilöä edellyttäen, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antamaa ohjetta joka täydentää suoraan tartuntatautilaista tulevia velvollisuuksia. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat alueellaan. Toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Tässä voidaan hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän laatimia periaatteita vastuullisen tapahtuman järjestämiseksi.

Myös korkean tartuntariskin yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen rajoituksia tartuntatautilain 58 g §:n nojalla olisi tällöin syytä arvioida, kun säännöksen soveltamisedellytykset täyttyvät.

Kunnat ja kuntayhtymät voivat antaa alueellaan väestölle suosituksia vastaavien rajoitusten omaehtoisesta ulottamisesta myös yksityistilaisuuksiin ja muihin kokoontumisiin, joita yleisötilaisuuksien ja tilojen käytön rajoitukset eivät koske. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Aluehallintovirastot tai kunnat tekevät itsenäisesti päätöksensä, noudattavat tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottavat huomioon edellä todetut suosituksukset. Ravitsemisliikkeissä järjestettäviin ravitsemistoimintaan kuuluviin tilaisuuksiin sovelletaan mitä näiden tilojen käytöstä ja asiakasmäärästä erikseen säädetään.

Yleistä:

- **Kyseessä ovat päätökset**, joilla yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämistä rajoitetaan. Päätöksillä voidaan rajoittaa tilaisuuksien osallistujamäärää tai kieltää ne osittain tai kokonaan. Päätökset voivat olla yleisiä koko alueella tai kohdennettuja.
  - Vastuu: Kunta tai kunnan tartuntatautien torjuntatyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (tarve kunnan tai kuntayhtymän alueella)
  - Vastuu: Aluehallintovirasto (tarve kuntarajat ylittävällä alueella)
  - Peruste: TtL 58 § (tartuntataudin leviämisen välttämätön estäminen)
  - Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. Tarkoitus on estää epidemian leviämistä, joten kyseessä on niin ennakoitavainen keino kohdennetusti torjua vaiheesta toiseen siirtymistä kuin tehostetusti varmistaa väestön suojaa taudin levitessä.
  - Huomattava: Aluehallintovirastojen päätöksenteko perustuu alueensa yleiseen tilanteeseen ja asettaa alueen vähimmäisrajoitteet. Kunnan päätöksillä rajoitteita voidaan omalla alueellaan ajallisesti tai asiallisesti kohdennetulla tavalla tiukentaa. Näin ollen kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.
  - Määräaika: voimassa enintään kuukauden kerrallaan.

Harkintatekijöitä:

- Tartuntatautilain 6 §:n nojalla viranomaisten on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta. Toimenpiteisiin ryhtyminen ja lain siihen antaman toimivallan käyttö on perustuslain tartuntatautilain mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisääteinen velvollisuus.
- Aluehallintovirastot ja kunnat tekevät itsenäisesti päätöksensä noudattaen tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottaen huomioon edellä todetut suosituksukset. Päätösten edellytyksenä on välttämättömyys taudin leviämisen estämiseksi.
- Aluehallintovirasto harkitsee rajoitusten kuntarajat ylittävää tarvetta ja tekee tämän mukaiset päätökset. Kunnilla on mahdollisuus omilla päätöksillään asettaa alueellaan tiukempia rajoituksia, mikäli ne ovat paikallisen tilanteen vuoksi välttämättömiä. Molemmilla viranomaisilla on velvollisuus itsenäisesti harkita päätöksen tekemistä.

- Harkinnassaan viranomaisten on syytä erityisesti ottaa huomioon kunnan ja alueen tilanteessa todetut tartuntalähteet sekä yleisötilaisuuksia koskevien rajoitusten merkitys muiden voimassa olevien rajoitusten tai suosituksen tehosteena tai tukena.
- Tilaisuuksille voidaan aina tarvittaessa asettaa enimmäisosallistujamäärä.
- Ravitsemisliikkeissä osana ravitsemistoimintaa järjestettäviin tilaisuuksiin sovelletaan mitä näiden tilojen käytöstä ja asiakasmäärästä erikseen TTL 58 a §:ssä ja sen nojalla säädetään. Ravitsemistoimintaan voidaan katsoa tietyssä määrin sisältyvän toimintaa, joka muussa yhteydessä olisi tartuntatautilain tarkoittama yleisötilaisuus. Tällaisia voivat olla tavanomaisesti ravintola-asiakkaiden viihdyttämiseen kuuluvat pienimuotoiset ohjelmalliset tapahtumat. Keskeistä on siis se, että tapahtuma on ravitsemistoiminnan yhteydessä ja sen osana – ravintolaan tulleiden asiakkaiden ravitsemispalveluiden ollessa päätarkoitus. Mikäli taas tapahtuman pääasiallinen tarkoitus on olla yleisötilaisuus (esimerkiksi ohjelmasta ilmoitetaan erikseen sosiaalisessa mediassa ja/tai tapahtumaan peritään erillisiä maksuja tai ohjelma kuuluu erilliseen pakettihintaan), se voi olla itsenäinen yleisötilaisuus riippumatta siitä, missä se toteutetaan tai että sitä mahdollisesti tuetaan ravitsemistoiminnalla – tällöin siihen sovelletaan yleisötilaisuuksia koskevia päätöksiä.
- Uusia tilojen käytön rajoittamista koskevia säännöksiä (TTL 58 d ja g §) sovellettaisiin tämän tilaisuuksia koskevan voimassaolevan sääntelyn lisäksi ja samanaikaisesti, jos epidemiatilanteen asettamat edellytykset vaativat päätösten ulottamista myös uuden sääntelyn kattamiin asioihin ja kohteisiin. Koska voimassa olevan 58 §:n ja uusien valtuuksien asialliset soveltamisedellytykset ovat yhtenevät, tulisi rajoituksia kohdentaa saman tartuntariskin toimintoihin yhdenmukaisesti. Päätöksenteosta tulee ilmetä, mihin säännöksiin rajoitusten kohdentaminen ja sisältö perustuvat. Yleisötilaisuuksien erityspiirre väestöä samanaikaisesti laajemmin kokoavana toimintana kuitenkin edellyttää, että niitä rajoitetaan etupainotteisesti sekä tarvittaessa henkilömäärää erikseen rajaten – jatkuvaluonteisessa toiminnassa luonne on erilainen ja siksi sille on luotu omat säännöksensä (vrt. ravintolasääntely). Päätöksenteko on syytä prosessuaalisesti yhdistää tilanteessa, jossa molempia sovelletaan.
- Rajoituksia harkittaessa on hyvä tarkastella, että ne ovat linjassa alueelle annetun tai annettavan kasvomaskisuosituksen ja muiden suositusten kanssa ja nämä tukevat toisiaan.
- Jos turvavälien säilymisestä ja muun ohjeistuksen noudattamisesta ei voida tosiasiasa huolehtia, tilaisuutta ei tulisi järjestää.
- Yleisötilaisuuden järjestäjällä tulee olla selvitys siitä, miten tilaisuuden turvallisuus- ja hygieniakäytäntöjä on suunniteltu toteutettavan. Ks. myös jäljempänä lain 58 h §:ään perustuvasta suunnitelmasta.
- Mikäli tilaisuuksien järjestäminen on välttämätöntä kieltää kokonaan, sallia voidaan ainoastaan pakottavasta lakiin perustuvasta syystä järjestettävät tilaisuudet joita ei voida siirtää taikka järjestää kokonaan etäyhteyksin. Tällöinkin kokoukset voidaan järjestää ainoastaan siten, että tilaisuudessa samassa tilassa läsnä ovat ainoastaan henkilöt joille tämä on välttämätöntä tilaisuuden toteuttamiseksi, ja heidän määränsä ei saa ylittää päätöksessä asetettua enimmäismäärää.

- Rajoituspäätösten valvonnan järjestämiseksi aluehallintovirastojen, kuntien sekä poliisin on syytä tehdä tiivistä yhteistyötä.
- Kiihtymis- ja leviämisvaiheessa kunnat ja kuntayhtymät voivat antaa alueellaan väestölle suosituksia vastaavien rajoitusten omaehtoisesta ulottamisesta myös yksityistilaisuuksiin ja muihin kokoontumisiin, joita yleisötilaisuuksien ja tilojen käytön rajoitukset eivät koske. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

3. Julkisten tilojen käyttöä koskevat suositukset, rajoitukset tai omaehtoinen rajoittaminen

Suositus:

Epidemian ollessa **perustasolla** on oleellista, että epidemian aikana omaksutut käsi- ja hengitystiehygieniää, kasvomaskin käyttöä, sosiaalisia etäisyyksiä ja muiden huomioon ottamista koskevat käytännöt jatkuvat, myös julkisissa ja muissa yleisölle avoimissa tiloissa. Tartuntatautilain 58 c ja e §:issä säädetään yleisistä, kaikki epidemiavaiheet kattavista turvallisuusvelvoitteista asiakas- ja osallistujatiloihin sekä liikenneasemille ja henkilöliikenteeseen.

Lisäksi kunnat voivat antaa suosituksia, joiden perusteella julkisten tilojen käytössä noudatetaan vastaavia turvallisuusohjeita kuin yleisötilaisuuksien järjestämisessä. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia. Kuntien suositellaan omaehtoisesti noudattavan näitä suosituksia hallinnassaan olevissa tiloissa. Julkisissa tiloissa järjestettäviin yleisötilaisuuksiin sovelletaan yleisötilaisuuksia koskevia rajoituksia.

Kunnat voivat suosittaa, että lähikontaktien syntymisen mahdollistavassa toiminnassa, sisä- tai ulkotilojen käytön hallinnasta vastaava taho huolehtii, että asiakkaiden ja seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa. Tämä voi edellyttää tilassa tai sen osassa oleskelun asiakasmäärän rajoittamista tai muita vastaavia, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyitä.

Kiihtymisvaiheessa kuntien ja kuntayhtymien hallinnassa ja määräysvallassa olevien tilojen käyttäjämäärä suositellaan rajattavaksi puoleen normaalista tiloihin muun lainsäädännön perusteella sallitusta määrästä. Toimenpiteet eivät saa rajoittaa oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa tai estää virkamiestä taikka viranhaltijaa suorittamasta virkatehtäviään.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen soveltamiskynnyksen ylittyessä ja edellytysten täytyessä myös yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö velvoitetaan päätöksellä järjestämään siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa. Päätökset kohdistuvat sissätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oles-

keluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen. Päätöksistä vastaavat aluehallintovirastot ja kunnat alueellaan. Toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattuurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan. Päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Leviämävaiheessa Kunnat voivat suositella toiminnanharjoittajia harkitsemaan hallinnassaan ja määräysvallassaan olevien korkean tartuntariskin julkisten tilojen käytön keskeyttämistä tilapäisesti kokonaan. Suositusten antamisessa on erityisesti otettava huomioon tilojen käytön luonne. Kuntien suositteluun omaehtoisesti noudattavan näitä suosituksia hallinnassaan olevissa tiloissa.

Tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen edellytysten täytyessä erikseen säädettyjen korkean tartuntariskin julkisten tilojen käyttö keskeytetään päätöksellä tilapäisesti kokonaan enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan. Tilojen käytön keskeyttäminen ei saa rajoittaa ihmisten oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa tai estää virkamiestä taikka viranhaltijaa suorittamasta virkatehtäviään. Päätös ei koske ammattuurheilemistä eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Päätökset voivat koskea liikunta- tai urheilutoimintaa ja huvi- ja virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaikat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmä-harrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liikeytilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Päätöksenteossa on tarkasti arvioitava toimenpiteiden taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia sekä niiden perusteella kohdennettava ja rajattava toimenpiteitä niin asiallisesti, alueellisesti kuin ajallisesti.

Erityisesti lasten ja nuorten sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien terveydellisiä, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia edistävään toimintaan kohdistettujen merkittävien rajoitusten osalta on syytä käyttää tarkkaa harkintaa ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia laaja-alaisesti.

Aluehallintovirastot ja kunnat tekevät itsenäisesti päätöksensä, noudattavat tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottavat huomioon edellä todetut suositukset. Ravitsemisliikkeissä järjestettäviin ravitsemistoimintaan kuuluviin tilaisuuksiin ja tiloihin sovelletaan mitä näiden tilojen käytöstä ja asiakasmäärästä erikseen säädetään.

Yleistä:

Suosituksissa on kyse ohjeista väestölle noudattaa asianmukaisia hygieniakäytänteitä, turvaväliä ja muita leviämisen torjumiseksi tarpeellisia menettelytapoja lähikontaktien syntymistä mahdollistavassa toiminnassa. Suosituksia voidaan antaa myös kohdennetusti lähikontakteja ja tartunnan vaaraa mahdollistavasta toiminnasta pidättymiseksi.

- Vastuu: Kunta / kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Peruste: TtL 6 ja 9 § (tartuntatautien ehkäisy ja torjunta)
- Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe, leviämisvaihe. Tarkoitus on ehkäistä ja torjua epidemian leviämistä, joten kyseessä on ennakkollinen keino torjua vaiheesta toiseen siirtymistä.

Kyseessä ovat myös omaehtoiset päätökset, joilla kunnan tai valtion omistamien ja hallitsemien asiakaskäytössä olevien tilojen käytölle asetetaan ehtoja ja/tai tilojen käyttöä uudelleen järjestellään, tai niiden käyttö tilapäisesti rajoitetaan kokonaan tai osittain.

- Vastuu: Kunta / asianomaisista tehtävistä ja tiloista vastaava toimielin
- Vastuu: Valtion viranomaiset, muut julkisyhteisöt
- Peruste: kunnallinen yleislainsäädäntö, valtion virastolainsäädäntö ml. aukioloasetus ja toiminnan järjestämisen tehtävälainsäädäntö
- Käyttötilanne: perustaso yksittäistapauksissa, erityisesti kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. Tarkoitus on estää epidemian leviämistä, joten kyseessä on niin ennakkollinen keino kohdennetusti torjua vaiheesta toiseen siirtymistä kuin tehostetusti varmistaa väestön suojaa taudin levitessä.
- Huomattava: kyse on oma-aloitteisesta ja vapaaehtoisesta päätöksenteosta, jolla kunta ja valtio sekä muut julkisyhteisöt voivat tukea epidemiantorjuntaa niissä rajoissa, kuin tilojen käyttöä koskeva tehtävälainsäädäntö ja yleislainsäädäntö mahdollistavat
- **Kyseessä ovat kiihtymisvaiheessa/leviämisvaiheessa myös päätökset**, joilla yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttöä rajoitetaan. Päätökset ovat yleisiä kunnan koko alueella taikka kohdennettuja aluehallintoviraston toimialueella sen mukaisesti, kuin tarve ylittää kuntarajat.

- Vastuu: Kunta tai kunnan tartuntatautien torjuntatyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (tarve kunnan tai kuntayhtymän alueella)
  - Vastuu: Aluehallintovirasto (tarve kuntarajat ylittävällä alueella)
  - Peruste: TtL 58 d § (tartuntataudin leviämisen välttämätön estäminen)
  - Käyttötilanne: kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. Tarkoitus on estää epidemian leviämistä, joten kyseessä on niin ennakkollinen keino kohdennetusti torjua vaiheesta toiseen siirtymistä kuin tehostetusti varmistaa väestön suojaa taudin levitessä. Käyttökynnys on laissa erikseen säädetty.
  - Huomattava: päätösmahdollisuus soveltuu vain sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen.
  - Huomattava: Aluehallintovirastojen päätöksenteko perustuu alueensa yleiseen tilanteeseen ja asettaa alueen vähimmäisrajoitteet. Kunnan päätöksillä rajoitteita voidaan omalla alueellaan ajallisesti tai asiallisesti kohdennetulla tavalla tiukentaa. Näin ollen kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.
  - Määräaika: voimassa enintään kuukauden kerrallaan.
- **Kyseessä ovat leviämisvaiheessa myös päätökset**, joilla erikseen säädetty yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Päätökset ovat yleisiä tai kohdennettuja kunnan koko alueella taikka kohdennettuja aluehallintoviraston toimialueella sen mukaisesti, kuin tarve ylittää kuntarajat.
    - Vastuu: Kunta tai kunnan tartuntatautien torjuntatyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (tarve kunnan tai kuntayhtymän alueella)
    - Vastuu: Aluehallintovirasto (tarve kuntarajat ylittävällä alueella)
    - Peruste: TtL 58 g § (tartuntataudin leviämisen välttämätön estäminen)
    - Käyttötilanne: leviämisvaihe. Tarkoitus on estää epidemian leviämistä, joten kyseessä on niin ennakkollinen keino kohdennetusti torjua vaiheesta toiseen siirtymistä kuin tehostetusti varmistaa väestön suojaa taudin levitessä. Käyttökynnys on laissa erikseen säädetty.
    - Huomattava: Päätösmahdollisuus koskee vain erikseen säädettyjä tiloja.

- Huomattava: Aluehallintovirastojen päätöksenteko perustuu alueensa yleiseen tilanteeseen ja asettaa alueen vähimmäisrajoitteet. Kunnan päätöksillä rajoitteita voidaan omalla alueellaan ajallisesti tai asiallisesti kohdennetulla tavalla tiukentaa. Näin ollen kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.
- Määräaika: voimassa enintään kaksi viikkoa kerrallaan.

Harkintatekijöitä:

- Tartuntatautilain 6 §:n nojalla viranomaisten on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta. Toimenpiteisiin ryhtyminen ja lain siihen antaman toimivallan käyttö on perustuslain tartuntatautilain mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisäätöinen velvollisuus.
- Aluehallintovirastot ja kunnat tekevät itsenäisesti päätöksensä noudattaen tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottaen huomioon edellä todetut suositukset. Päätösten edellytyksenä on välttämättömyys taudin leviämisen estämiseksi.
- Aluehallintovirasto harkitsee päätöspäätösteisten rajoitusten kunnarajat ylittävää tarvetta ja tekee tämän mukaiset päätökset. Kunnilla on mahdollisuus omilla päätöksillään asettaa alueellaan tiukempia rajoituksia, mikäli ne ovat paikallisen tilanteen vuoksi välttämättömiä. Molemmilla viranomaisilla on velvollisuus itsenäisesti harkita päätöksen tekemistä.
- Julkisissa tiloissa järjestettäviin yleisötilaisuuksiin sovelletaan yleisötilaisuuksia koskevia rajoituksia. Julkisissa tiloissa järjestettävään jatkuvaluonteiseen toimintaan ei kuitenkaan sovelleta yleisötilaisuuksien rajoittamista koskevaa sääntelyä. Sääntelyä on noudatettu suositusluonteisesti myös tällaisessa toiminnassa. Suositeltavaa edelleen on, että toiminta kaikissa tiloissa järjestetään noudattaen vastaavia turvallisuusohjeita kuin yleisötilaisuuksien järjestämisessä.
- Kiihtymisvaiheessa ja leviämisvaiheessa voidaan päätöspäätösteisesti rajoittaa myös jatkuvaluonteista toimintaa näissä suosituksissa kuvatun sääntelyn perusteella. Uusia tilojen käytön rajoittamista koskevia säännöksiä (TTL 58 d ja g §) sovellettaisiin tilaisuuksia koskevan voimassaolevan sääntelyn (TTL 58 §) lisäksi ja samanaikaisesti, jos epidemiatilanteen asettamat edellytykset vaativat päätösten ulottamista myös uuden sääntelyn kattamiin asioihin ja kohteisiin. Koska voimassa olevan 58 §:n ja uusien valtuuksien asialliset soveltamis-edellytykset ovat yhtenevät, tulisi rajoituksia kohdentaa saman tartuntariskin toimintoihin yhdenmukaisesti. Päätöksenteosta tulee ilmetä, mihin säännöksiin rajoitusten kohdentaminen ja sisältö perustuvat. Yleisötilaisuuksien erityspiirre väestöä samanaikaisesti laajemmin kokoavana toimintana kuitenkin edellyttää, että niitä rajoitetaan etupainotteisesti sekä tarvittaessa henkilömäärää erikseen rajaten – jatkuvaluonteisessa toiminnassa luonne on erilainen ja siksi sille on luotu omat säännöksensä (vrt. ravintolasääntely). Päätöksenteko on syytä prosessuaalisesti yhdistää tilanteessa, jossa molempia sovelletaan.

- Julkisilla tiloilla tarkoitetaan yleisölle avoimia tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätiloja sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuja ulkotiloja, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana. Sääntelyn kohteesta, velvoitettujen piiristä sekä poikkeuksista ks. HE 245/2020 s. 85-89.
  - o Päätösperusteinen rajoitusmahdollisuus kohdistuu vain sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen. Tartuntatautilain 58 d §:n mukainen julkisia tiloja koskeva rajoituspäätös ulottuu kaikkiin tällaisiin tiloihin ja velvoittaa säännöksen 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita. Päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiturheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan.
  - o Leviämisvaiheessa päätösperusteisesti (58 g §) voidaan tilapäisesti asiakkailta sulkea vain liikunta- tai urheilutoiminta ja huvi- ja virkistystoiminta seuraavissa julkisissa tiloissa (korkean tartuntariskin tilat):
    - 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
    - 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
    - 3) tanssipaikat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmä-harrastustoimintaan käytettävät tilat;
    - 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
    - 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
    - 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.
- Turvallisuusohjeita noudattamalla ja tarvittaessa kävijämääriä rajoittamalla tulisi ensisijaisesti voida välttää näiden kohteiden sulkeminen yleisöltä kokonaan. Kiihtymisvaiheessa päätösperusteinen rajoittaminen tarkoittaa, että tilojen käytöstä vastaava toimija voi itse ja oman harkintansa mukaisesti toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla.
- Harkinnassaan viranomaisten on syytä erityisesti ottaa huomioon alueen tilanteessa todetut tartuntalähteet sekä julkisia tiloja koskevien rajoitusten merkitys muiden voimassa olevien rajoitusten tai suositusten tehosteena tai tukena. Lain 58 g §:n mukaan säännöksessä tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Tämän hetkisen tiedon nojalla säännöksessä tarkoitettut tilat lähtökohtaisesti ovat tällaisia korkean tartuntariskin tiloja. Sääntelyn soveltamisesta, kohteesta, velvoitettujen piiristä sekä poikkeuksista ks. HE 245/2020 s. 95-101.

- Rajoituksia harkittaessa on hyvä tarkastella, että ne ovat linjassa alueelle annetun tai annettavan kasvomaskisuosituksen, etätyösuosituksen ja muiden suositusten kanssa ja nämä tukevat toisiaan.
- Päätöspäätöksille rajoituksille kiihtymisvaiheessa ja leviämisvaiheessa on erikseen säädetty soveltamistilanteen peruskriteerit (ilmaantuvuus, tartuntojen jäljitettävyyden sekä palveluiden kapasiteetti), joiden täyttymistä THL ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymä seuraavat. Lain nojalla päätöksentekoharkinta perustuu mainittujen tahojen tietoon ja asiantuntija-arvioon kriteerien täyttymisestä.
- Kohdistettaessa rajoituksia julkisten tilojen käyttöön, on huomioitava, että toimenpiteet eivät saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eivätkä ne saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.
- Toimenpiteistä päätettäessä on muutoinkin tarkasti arvioitava toimenpiteiden taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia sekä niiden perusteella kohdennettava ja rajattava toimenpiteitä niin asiallisesti, alueellisesti kuin ajallisesti.
- Erityisesti lasten ja nuorten sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien terveydellisiä, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia edistävään toimintaan kohdistettujen merkittävien rajoitusten osalta on syytä käyttää tarkkaa harkintaa toimenpiteiden vaikutuksista.
- Epidemian leviämisen vaikutusten kannalta voi olla perusteltua kiinnittää toimenpiteiden kohdentamisen ja sisällön harkinnassa erityistä huomiota riskiryhmien suojelemiseen.
- Tiloista vastaavalla tulee olla lain 58 h §:n mukainen suunnitelma ja selvitys siitä, miten tilaisuuden turvallisuus- ja hygieniakäytäntöjä on suunniteltu toteutettavan.
- Rajoituspäätösten valvonnan järjestämiseksi aluehallintovirastojen, kuntien sekä poliisin on syytä tehdä tiivistä yhteistyötä.

4. Liikennevälineiden käyttöön suositeltavat rajoitukset

Suositus:

Kiihtymisvaiheessa ja leviämisvaiheessa Tartuntatautilain 58 f §:n mukaisen soveltamiskynnyksen ylittyessä ja edellytysten täytyessä kuljetuspalvelun tarjoajat veloitetaan päätöksellä rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, eikä se saa estää tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Yleistä:

- **Kyseessä ovat kiihtymisvaiheessa/leviämisvaiheessa päätökset**, joilla matkustajamäärää rajoitetaan enintään puoleen tavallisesta. Päätökset ovat yleisiä koko liikennöintialueella.
  - Vastuu: Liikenne- ja viestintävirasto
  - Peruste: TtL 58 f §
  - Käyttötilanne: kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. Tarkoitus on estää epidemian leviämistä, joten kyseessä on niin ennakollinen keino kohdennetusti torjua vaiheesta toiseen siirtymistä kuin tehostetusti varmistaa väestön suojaan taudin levitessä. Käyttökynnys on laissa erikseen säädetty.
  - Huomattava: päätösmahdollisuus soveltuu vain liikennevälineisiin, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.
  - Määräaika: voimassa enintään kuukauden kerrallaan.

Harkintatekijöitä:

- Tartuntatautilain 6 §:n nojalla viranomaisten on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta. Toimenpiteisiin ryhtyminen ja lain siihen antaman toimivallan käyttö on perustuslain tartuntatautilain mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisäätöinen velvollisuus.
- Liikenne- ja viestintävirasto tekee itsenäisesti päätöksensä noudattaen tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottaen huomioon edellä todetut suositukset. Päätösten edellytyksenä on välttämättömyys taudin leviämisen estämiseksi.
- Päätösperusteisille rajoituksille on erikseen säädetty soveltamistilanteen peruskriteerit, joiden täyttymistä THL ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymä seuraavat.
- Liikenne- ja viestintäviraston on päätöstä tehdessään ja matkustajamäärän rajoitusta arvioidessaan otettava huomioon:
  - o 1) tartuntojen ilmaantuvuus alueilla, joilla liikennöinti pääosin tapahtuu ja joista matkustajia voidaan ottaa kyytiin;
  - o 2) mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat, jotka vaikuttavat matkustajien sijoittumiseen liikennevälineessä; ja
  - o 3) kuljetuspalvelun tarjoajien tai näiden toimeksiannoista toimivien liikennöitsijöiden tartuntatautilain 58 e §:n mukaisesti toteuttamat toimenpiteet matkustajien välisten lähikontaktien rajoittamiseksi, samoin lain 24 §:n mukaisesti mahdollisten altistuneiden jäljittämiseksi tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen henkilökohtaisen paikkavarauksen perusteella, kasvosuojusten käyttäminen ja muut alueellisesti käytössä olevat keinot taudin leviämistä estämiseksi.
- Harkinnassaan viranomaisen on syytä erityisesti ottaa huomioon alueen tilanteessa todetut tartuntalähteet sekä liikennevälineitä koskevien rajoitusten merkitys muiden voimassa olevien rajoitusten tai suositusten tehosteena tai tukena.

- Rajoituksia harkittaessa on hyvä tarkastella, että ne ovat linjassa alueelle annetun tai annettavan kasvomaskisuosituksen, etätyösuosituksen ja muiden suositusten kanssa ja nämä tukevat toisiaan.
- Kohdistettaessa rajoituksia liikennevälineiden käyttöön, on huomioitava, että toimenpiteet eivät saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eivätkä estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.
- Sääntelyn kohteesta, velvoitettujen piiristä ja poikkeuksista ks. HE 245/2020 s. 91-93.
- Toimenpiteistä päätettäessä on muutoinkin tarkasti arvioitava toimenpiteiden taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia sekä niiden perusteella kohdennettava ja rajattava toimenpiteitä niin asiallisesti, alueellisesti kuin ajallisesti.
- Tiloista vastaavalla sekä palveluntarjoajalla tulee olla lain 58 h §:n mukainen suunnitelma ja selvitys siitä, miten turvallisuus- ja hygieniakäytäntöjä on suunniteltu toteutettavan.
- Rajoituspäätösten valvonnan sekä niissä tarvittavan asiantuntemuksen jakamisen järjestämiseksi Liikenne- ja viestintäviraston, aluehallintovirastojen, kuntien sekä poliisin on syytä tehdä tiivistä yhteistyötä.

5. Ryhmäharrastustoimintaan suositeltavat rajoitukset

Suositus:

Epidemian perus-, kiihtymis- ja leviämisvaiheessa kunnat voivat antaa kunnallisia ja alueellisia suosituksia ryhmäharrastustoimintaan. Suositusten perusteella ryhmäharrastustoiminnassa noudatetaan vastaavia, suoraan tartuntatautilain 58 c §:stä seuraavia velvoitteita täydentäviä turvallisuusohjeita kuin yleisötilaisuuksien järjestämisessä. On suositeltavaa, että kunnat noudattavat omaehtoisesti näitä suosituksia hallinnassaan olevissa tiloissa ja järjestämissään toiminnassa. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, ja niitä voidaan antaa myös yksityisille toimijoille.

Kaikkeen ryhmäharrastustoimintaan käytettävien sisä- tai ulkotilojen käytön edellytykseksi kunnat ja kuntayhtymät voivat suositella, että tilojen hallinnasta vastaavan on järjestettävä tilassa tai sen osassa oleskelu osallistujamäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muilla tavoin siten, että osallistujien ja seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa.

Kiihtymisvaiheessa kunnat ja kuntayhtymät voivat suositella aikuisväestön (18- vuotiaat ja sitä vanhemmat) sisätiloissa tapahtuvan ryhmäharrastustoiminnan keskeyttämistä ja mahdollisuuksien mukaan etämuotoisena toteuttamista korkean riskin tilanteissa ja toimintamuodoissa.

Samalla kuntien ja kuntayhtymien on syytä harkita omaehtoisia päätöksiä hallinnassaan olevien sisä- ja ulkotilojen käytön sekä järjestämisensä toiminnan keskeyttämiseen tältä osin.

Kiihtymisvaiheessa ja leviämisvaiheessa on aluehallintovirastojen ja kuntien lisäksi edellä käsitellysti syytä harkita julkisten tilojen käyttöä koskevien rajoituspäätösten (TTL 58 d §) tekemistä, kun säännöksen soveltamisedellytykset täyttyvät.

Leviämisvaiheessa kunnat ja kuntayhtymät voivat suositella ryhmäharrastustoiminnan ja siihen osallistumisen keskeyttäväksi tilapäisesti kokonaan ja mahdollisuuksien mukaan toteutettavaksi vain etämuotoisena. Lasten ja nuorten harrastusten kohdalla on kuitenkin syytä käyttää erityistä harkintaa.

Erityisesti aikuisten ryhmäharrastustoimintaan tarkoitettujen tilojen käyttö voidaan päätöksellä (TTL 58 g §) keskeyttää tilapäisesti kokonaan enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan, mikäli se on välttämätöntä ja soveltamiskynnys täyttyy.

Lasten ja nuorten harrastustoimintaan, ml. taiteen perusopetus, sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien harrastustoimintaan kohdistettavien suositusten osalta on tärkeää vakavasti harkita niiden sosiaalisia ja sivistyksellisiä kielteisiä vaikutuksia sekä sen perusteella arvioida, voidaanko toimenpiteitä kohdistaa niihin ja minkä laajuisesti niin sisällöltään, alueeltaan kuin kestoaltaan.

Yleistä:

- **Kyseessä on suositus / ohje** väestölle pidättyä lähikontakteja ja tartunnan vaaraa mahdollistavasta toiminnasta tartuntojen leviämisen torjumiseksi.
  - Vastuu: Kunta / kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymä
  - Peruste: TTL 6 § ja 9 § (kunnan tartuntatautien ehkäisy- ja torjuntavelvollisuus)

- **Kyseessä ovat myös omaehtoiset päätökset**, joilla kunnan tai valtion omistamien ja hallitsemien asiakaskäytössä olevien tilojen käyttö tilapäisesti rajoitetaan kokonaan tai osittain.
  - Vastuu: Kunta / asianomaisista tehtävistä ja tiloista vastaava toimielin
  - Vastuu: Valtion viranomaiset, muut julkisyhteisöt
  - Peruste: kunnallinen yleislainsäädäntö, valtion virastolainsäädäntö ml. aukioloasetus ja toiminnan järjestämisen tehtävälainsäädäntö
  - Huomattava: kyse on oma-aloitteisesta ja vapaaehtoisesta päätöksenteosta, jolla kunta ja valtio sekä muut julkisyhteisöt voivat tukea epidemiantorjuntaa niissä rajoissa, kuin tilojen käyttöä koskeva tehtävälainsäädäntö ja yleislainsäädäntö mahdollistavat

- Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe, leviämisvaihe. Tarkoitus on ehkäistä ja torjua epidemian leviämistä, joten kyseessä on ennakollinen keino torjua vaiheesta toiseen siirtymistä.
- Kyseessä ovat myös edellä julkisten tilojen käytön rajoittamista koskevissa suosituksissa käsitellyt **päätökset** (TTL 58 d § ja TTL 58 g §).

Harkintatekijöitä:

- Tartuntatautilain 6 §:n nojalla viranomaisten on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta. Toimenpiteisiin ryhtyminen ja lain siihen antaman toimivallan käyttö on perustuslain tartuntatautilain mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisääteinen velvollisuus.
- Viranomaiset tekevät itsenäisesti päätöksensä noudattaen tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottaen huomioon edellä todetut suositukset. Päätösten edellytyksenä on välttämättömyys taudin leviämisen estämiseksi.
- Aluehallintovirasto harkitsee päätöspusteisten rajoitusten kunnat ylittävää tarvetta ja tekee tämän mukaiset päätökset. Kunnilla on mahdollisuus omilla päätöksillään asettaa alueellaan tiukempia rajoituksia, mikäli ne ovat paikallisen tilanteen vuoksi välttämättömiä. Molemmilla viranomaisilla on velvollisuus itsenäisesti harkita päätöksen tekemistä.
- Harrastustoiminnan rajoituksilla on myös merkittäviä sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia. Lasten ja nuorten (alle 18-vuotiaat) harrastustoiminnan osalta pitkäkestoiset rajoitustoimet lisäsivät lasten ja nuorten ongelmallista tilannetta. Lisäksi on huomattava, että tartunta- ja sairastumisriskit ovat lasten osalta huomattavasti aikuisväestöä pienemmät. Näin ollen rajoitusta käytettäessä on arvioitava näitä kielteisiä vaikutuksia ja suunniteltavia kompensoivia toimia, joilla vaikutuksia voidaan lieventää ja torjua. Aikuisten harrastustoiminnassa tartuntariskit ovat huomattavasti lasten harrastustoimintaa suuremmat.
- Harkinnassaan viranomaisten on syytä erityisesti ottaa huomioon kunnan ja alueen tilanteessa todetut tartuntalähteet sekä harrastustoimintaa koskevien suositusten ja päätösten merkitys muiden voimassa olevien rajoitusten tai suositusten tehosteena tai tukena.
- Epidemian leviämisen vaikutusten kannalta voi olla perusteltua kiinnittää toimenpiteiden kohdentamisen ja sisällön harkinnassa erityistä huomiota niin riskiryhmien suojelemiseen kuin heidän toimintakykynsä edistämiseen turvallisissa olosuhteissa.
- Kiihtymisvaiheen suositusten osalta aikuisten (18-vuotiaat ja vanhemmat) sisätiloissa tapahtuvasta ryhmäharrastustoiminnasta korkean riskin tilanteissa ja toimintamuodoissa (esimerkiksi tilanteissa ja toimintamuodoissa, joissa lähi-kontakteja ja voimakasta äänenkäyttöä lähietäisyydellä ei voida välttää) on annettu tarkentavia ohjeita OKM:n ja THL:n toimesta. Aikuisväestön ulkotiloissa tapahtuva ryhmäharrastustoiminta, sekä lasten ja nuorten harrastustoiminta ulkotiloissa ja sisätiloissa jatkuisivat kiihtymisvaiheessa siten, että osallistujien ja seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa.
- Lasten ja nuorten sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien harrastustoimintaan kohdistettavien rajoitusten osalta on tärkeää vakavasti harkita

niiden sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia sekä sen perusteella arvioida, voidaanko toimenpiteitä kohdistaa niihin ja minkä laajuisesti niin sisällöltään kuin alueeltaan ja kestoaltaan.

6. Lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen, aikuisten taiteen perusopetuksen, vapaan sivistystyön ja aikuisten perusopetuksen suositeltavat opetusjärjestelyt

Suositus:

Yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, aikuisten taiteen perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä ja aikuisten perusopetuksessa laajamittaisempiin omaehtoiisiin etäopetusjärjestelyihin siirrytään lähtökohtaisesti vasta siinä vaiheessa, kun se on terveysviranomaisen tekemän alueellisen epidemiologisen arvion perusteella aivan välttämätöntä.

Kiihtymisvaiheessa ministeriöt suosittelevat, että korkeakoulut harkitsevat vakavasti siirtymistä etäopetukseen, kuitenkin huomioiden välttämättömän lähiopetuksen tarpeet.

Leviämisvaiheessa ministeriöt suosittelevat, että lukiot, ammatilliset oppilaitokset, vapaan sivistystyön oppilaitokset, aikuisten taiteen perusopetusta ja aikuisten perusopetusta järjestävät oppilaitokset- sekä korkeakoulut harkitsevat vakavasti siirtymistä kokonaisuudessaan etäopetukseen, kuitenkin huomioiden välttämättömän lähiopetuksen tarpeet.

Opetusta ja koulutusta järjestetään toimintalainsäädännön mukaisesti sen mahdollistamin joustoin ja huomioiden hygienia- ja turvallisuusohjeistukset. Etäopetuksen järjestelyt toteutetaan siten, että niiden negatiiviset vaikutukset opintojen etenemiselle voidaan minimoida.

Yleistä ja harkintatekijöitä:

- Lukioiden, ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen, vapaan sivistystyön, aikuisten perusopetuksen sekä aikuisten taiteen perusopetuksen tilojen käyttöä opetukseen hallitaan tartuntatautilain mukaisilla toimenpiteillä. Tartuntatautilaki mahdollistaa nopean ja joustavan reagoinnin alueellisesti ja paikallisesti kohdennetuilla toimenpiteillä, kun epidemiatilanne kehittyy eri tavalla alueittain. Yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa sekä aikuisten perusopetuksessa laajamittaisempiin etäopetusjärjestelyihin siirryttäisiin vasta, kun se on terveysviranomaisen tekemän alueellisen epidemiologisen arvion perusteella aivan välttämätöntä.
- Korkeakoulujen siirtyminen etäopetukseen voi olla perusteltua jo epidemian kiihtymisvaiheessa kuitenkin huomioiden välttämättömän lähiopetuksen tarpeet. Viimesijaisena keinona voi epidemian leviämisvaiheessa olla lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten siirtyminen etäopetukseen kuitenkin huomioiden välttämättömän lähiopetuksen tarpeet.

- Opetusta ja koulutusta järjestetään toimintalainsäädännön mukaisesti sen mahdollistamin joustoin hygieni- ja turvallisuusohjeistus huomioiden. Etäopetuksen järjestelyt toteutetaan siten, että niiden negatiiviset vaikutukset opintojen etenemiselle voidaan minimoida.
- Suositukset koskevat ytimeltään lähiopetuksen järjestämistä eikä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta ole sellaisenaan niiden ytimessä.
- Koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät ja korkeakoulut päättävät itse, missä määrin lähiopetusta tai muuta toimintaa oppilaitoksen tiloissa järjestetään. Opetuksessa ja ohjauksessa, joita ei ole mahdollista toteuttaa muutoin kuin lähiopetuksena tai oppilaitoksen tiloissa, mutta jotka ovat opintojen etenemisen kannalta välttämättömiä, tulee huolehtia opiskelijoiden sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön turvallisuudesta ja noudattaa terveysviranomaisten ohjeita tila- ja hygieniajärjestelyistä.
- Lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin opiskelijoihin, joilla on erityisen tuen päätös, puutteellinen opiskelukielen hallinta tai muita opiskelua vaikeuttavia tekijöitä. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että jokaiseen etäopetuksessa olevaan opiskelijaan saadaan yhteys ja tarvittaessa koulutuksen järjestäjät selvittävät opiskelijan tilanteen yhteistyössä opiskeluhuollon ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Ohjeistuksessa tulisi ottaa huomioon ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen mahdollisuus järjestää valintakokeet joko korkeakoulujen tiloissa tai tarkoitukseen varatuissa muissa tiloissa.
- Vapaassa sivistystyössä ja taiteen perusopetuksessa toteutettu lasten ja nuorten harrastusryhmien opetus voisi jatkua normaalisti myös epidemian kiihtymis- ja leviämisvaiheissa, terveysturvallisuutta koskevat ohjeet huomioon ottaen.
- Riskiryhmien asema ja turvallisuus on tärkeä turvata kaikissa järjestelyissä.
- Aluehallintovirastot ja kunnat voivat tarvittaessa rajoittaa opetustilojen käyttöä tartuntatautilain mukaisesti. Ministeriöt pitävät tärkeänä, että päätökset valmistellaan yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Liite 4. Toimenpidetasojen oikeudellista arviointia

A. Leviämisvaiheen lisätoimenpiteet

1.1 Peruskoulun yläluokkien opetukseen suositeltavat päätökset erityisrajoituksista

Suositus

Opetuksen järjestäjät voivat tilapäisesti siirtyä peruskoulun luokkien 7-9 etäopetukseen (ks. alla soveltamisalan ulkopuolelle jäävät oppilaat). Perusopetuslaki ei mahdollista opetuksen järjestämisen laajamittaista keskeyttämistä, vaan opetuksessa voidaan siirtyä laissa säädettyjen edellytysten täytyessä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Aluehallintovirastot rajoittavat tartuntatautilain 58 §:n nojalla annetuilla päätöksillä peruskoulun oppilaitostilojen käyttöä ja opetuksen järjestäjät voivat tehdä perusopetuslain 20 a §:n nojalla päätöksen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä tältä osin. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisessä toimivalta on perusopetuksen opetuksen järjestäjällä.

Suosituksen käytön perusta:

- **Kyseessä on päätös** oppilaitoksen tilojen käytön rajoittamisesta ja vastaava **päätös** poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä.
  - Vastuu (TtL): Aluehallintovirasto (kuntarajat ylittäen) - Kunta / kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava toimielin (kunnan alueella)
  - Vastuu (POL): Kunta/ kunnan perusopetuksesta vastaava toimielin tai perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä
  - Peruste: TtL 58 § (oppilaitosten käytön rajoittaminen)
  - Peruste POL 20 a § (poikkeukselliset opetusjärjestelyt)

Toimenpiteen käytöstä:

- Tartuntatautilain 6 §:n nojalla viranomaisten on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta. Toimenpiteisiin ryhtyminen ja lain siihen antaman toimivallan käyttö on perustuslain ja tartuntatautilain mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisääteinen velvollisuus.

- Aluehallintovirastot tekevät itsenäisesti päätöksensä noudattaen tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottaen huomioon edellä todetut suositukset. Päätökset voivat olla yleisiä koko alueella tai kohdennettuja.
- Kunnilla on mahdollisuus omilla päätöksillään asettaa alueellaan tiukempia rajoituksia, mikäli ne ovat paikallisen tilanteen vuoksi välttämättömiä.
- Ensivaiheessa aluehallintovirasto arvioi ja päättää peruskoulun yläluokkien oppilaitostilojen käytön rajoittamisesta alueellaan tartuntatautilain 58 §:n nojalla. Päätöksen edellytyksenä on välttämättömyys taudin leviämisen estämiseksi. Tartuntatautiviranomaisen tulee toimia yhteistyössä opetuksen järjestäjien kanssa päätöstä tehdessään, jotta opetusta voidaan järjestää haavoittuvammassa asemassa oleville oppilaille lähiopetuksena.
- Lähtökohtana on suositeltavaa, että jos epidemiologinen tai lääketieteellinen arvio sitä edellyttää, oppilaitokset peruskoulun luokkien 7-9 osalta (jäljempänä todetuina poikkeuksin) kokonaisuudessaan suljetaan lähiopetuskäytöltä, ellei vakavista oppilaiden lähiopetuksen tarpeeseen liittyvistä syistä ole syytä toisin rajatusti päättää.
- Valtionhallinnon suositus ei velvoita opetuksen järjestäjiä siirtymään poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Perusopetuslain 20 a §:ssä säädetään niistä edellytyksistä, joiden tulee täytyä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirryttäessä. Edellytyksenä on tartuntatautilain 58 §:n mukainen päätös opetustilojen sulkemisesta. Lisäksi edellytyksenä on, että lähiopetuksen järjestäminen ei ole turvallista ja päätöksen tekemiselle on olemassa välttämättömyysedellytys.
- Toisessa vaiheessa opetuksen järjestäjä, eli kunnan perusopetuksesta vastaava toimielin arvioi ja päättää perusopetuslain 20 a §:n mukaisesti siirtymisen poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin (eli etäopetukseen) niiltä osin, kun oppilaitosten tilojen käyttöä lähiopetukseen on edellä todetusti rajoitettu. Valtion, tai rekisteröidyn yhteisön tai säätiön järjestämässä opetuksessa valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta annetun lain (634/1998) 4 §:n johtosäännössä määritelty toimielin tekee edellä mainitun päätöksen etäopetuksesta.
- Oppilaan oikeus opetukseen tulee turvata myös poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana perusopetuslaissa ja sen nojalla säädetyn ja määrätyn mukaisesti. Opetuksessa tulee näin ollen noudattaa myös tuntijakoa ja opetussuunnitelman perusteita.
- Poikkeukselliset opetusjärjestelyt eivät koske esiopetuksen oppilaita eikä perusopetuksen 1.—3. vuosiluokkien oppilaita. Lisäksi sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle jäävät perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitetut erityisen tuen päätöksen saaneet oppilaat, perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetut pidennetyt oppivelvollisuuden oppilaat sekä perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitetut valmistavan opetuksen oppilaat, joilla on oikeus saada lähiopetusta myös vuosiluokilla 7-9, poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sen alainen hallinto voi antaa ohjeita ja suosituksia etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen järjestämisestä.

1.2 Lasten ja nuorten ryhmäharrastustoimintaan suositeltavat päätökset ja suositukset erityisrajoituksista

Suositus:

Kunnat ja kuntayhtymät voivat antaa kunnallisia ja alueellisia suosituksia myös yli 12-vuotiaiden lasten ja nuorten ryhmäharrastustoimintaan sisätiloissa korkean tartuntariskin tiloissa ja toimintamuodoissa. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, ja niitä voidaan antaa myös yksityisille toimijoille.

Lasten ja nuorten ryhmäharrastustoiminta sisätiloissa korkean tartuntariskin tiloissa ja toimintamuodoissa voidaan suositella tilapäisesti keskeytettäväksi ja mahdollisuuksien mukaan etämuotoisena toteutettavaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittävät tarkennetut kriteerit ryhmäharrastustoiminnalle, joka suositellaan tasolla 2 keskeytettäväksi. Samalla kuntien ja kuntayhtymien on syytä harkita omaehtoisia päätöksiä hallinnassaan olevien sisä- ja ulkotilojen käytön sekä järjestämänsä toiminnan keskeyttämiseen kokonaan tältä osin.

Aluehallintovirasto sekä kunnat ja kuntayhtymät voivat edellä todetun lisäksi harkita tähän toimintaan käytettävien korkean tartuntariskin julkisten tilojen käyttöä koskevia rajoituspäätöksiä (TTL 58 g §) myös tältä osin.

Lasten ja nuorten harrastustoimintaan, ml. taiteen perusopetus, sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien harrastustoimintaan kohdistettavien suositusten osalta on tärkeää vakavasti harkita niiden sosiaalisia ja sivistyksellisiä kielteisiä vaikutuksia sekä sen perusteella arvioida, millaisin vaihtoehtoisin tai rajoitusten negatiivisia vaikutuksia lieventävien keinoin tilanteessa voidaan toimia. Opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos laativat selvityksen siitä, mitä lapsia ja nuoria tukevia ennakoivia toimia tehdään, jotta lasten ja nuorten toimintakyvylle ja hyvinvoinnille aiheutuvia haittoja voidaan minimoida.

Suosituksen käytön perusta:

- **Kyseessä on suositus / ohje** väestölle pidättyä lähikontakteja ja tartunnan vaaraa mahdollistavasta toiminnasta tartuntojen leviämisen torjumiseksi.
  - Vastuu: Kunta / kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
  - Peruste: TtL 6 § ja 9 § (kunnan tartuntatautien ehkäisy- ja torjuntavelvollisuus)
- **Kyseessä ovat myös omaehtoiset päätökset**, joilla kunnan tai valtion omistamien ja hallitsemien asiakaskäytössä olevien tilojen käyttö tilapäisesti rajoitetaan kokonaan tai osittain.
  - Vastuu: Kunta / asianomaisista tehtävistä ja tiloista vastaava toimielin

- Vastuu: Valtion viranomaiset, muut julkisyhteisöt
  - Peruste: kunnallinen yleislainsäädäntö, valtion virastolainsäädäntö ml. aukioloasetus ja toiminnan järjestämisen tehtävälainsäädäntö
  - Huomattava: kyse on oma-aloitteisesta ja vapaaehtoisesta päätöksenteosta, jolla kunta ja valtio sekä muut julkisyhteisöt voivat tukea epidemiantorjuntaa niissä rajoissa, kuin tilojen käyttöä koskeva tehtävälainsäädäntö ja yleislainsäädäntö mahdollistavat
- Kyseessä ovat myös edellä julkisten tilojen käytön rajoittamista koskevissa suosituksissa käsitellyt **päätökset** (TTL 58 g §).

Toimenpiteen käytöstä:

- Tartuntatautilain 6 §:n nojalla viranomaisten on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta. Toimenpiteisiin ryhtyminen ja lain siihen antaman toimivallan käyttö on perustuslain ja tartuntatautilain mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisääteinen velvollisuus.
- Kevään 2020 kokemusten perusteella harrastustoiminnan rajoituksilla on myös merkittäviä sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia. Alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten harrastustoiminnan osalta pitkäkestoiset rajoitustoimet lisäsivät lasten ja nuorten ongelmallista tilannetta. Näin ollen rajoitusta käytettäessä on arvioitava näitä kielteisiä vaikutuksia ja suunniteltavia kompensoivia toimia, joilla vaikutuksia voidaan lieventää ja torjua.
- Suositus koskee yli 12-vuotiaiden sisätiloissa tapahtuvaa ryhmäharrastustoimintaa korkean riskin tilanteissa ja toimintamuodoissa (esimerkiksi tilanteissa ja toimintamuodoissa, joissa lähikontakteja ja voimakasta äänenkäyttöä lähietäisyydellä ei voida välttää). Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Terveystieteiden tutkimuskeskus ovat antaneet ohjeita tällaisen ryhmäharrastustoiminnan määrittelystä.
- Ryhmäharrastustoimintaa ulkotiloissa voi jatkaa toteutettuna osallistujamäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muilla tavoin siten, että osallistujien ja seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa.

1.3 Yleisötilaisuuksien järjestämistä koskevat tartuntatautilain mukaiset rajoituspäätökset ja kokoontumiseen liittyvät suositukset

Suositus:

Suosittelaa, että aluehallintovirastot harkitsevat yleisömäärän edelleen rajoittamista enintään kuuteen (6) henkeen tai viime sijassa tilaisuuksien järjestämisen kieltämistä

siten, että enintään kuuden hengen tilaisuudet ovat sallittuja ainoastaan pakottavasta lakisääteisestä syystä.

Aluehallintovirastot tai kunnat tekevät itsenäisesti päätöksensä, noudattavat tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottavat huomioon edellä todetut suositukset. Ravitsemisliikkeissä järjestettäviin tilaisuuksiin sovelletaan mitä näiden tilojen käytöstä ja asiakasmäärästä erikseen säädetään.

Kunnat ja kuntayhtymät voivat antaa alueellaan väestölle suosituksia vastaavien rajoitusten omaehtoisesta ulottamisesta myös yksityistilaisuuksiin ja muihin kokoontumisiin, joita yleisötilaisuuksien rajoitukset eivät koske. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Suosituksen käytön perusta:

- **Kyseessä ovat päätökset**, joilla yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämistä rajoitetaan. Päätöksillä voidaan rajoittaa tilaisuuksien osallistujamäärää tai kieltää ne osittain tai kokonaan. Päätökset voivat olla yleisiä koko alueella tai kohdennettuja.
  - Vastuu: Kunta tai kunnan tartuntatautien torjuntatyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (tarve kunnan tai kuntayhtymän alueella)
  - Vastuu: Aluehallintovirasto (tarve kuntarajat ylittävällä alueella)
  - Peruste: TtL 58 § (tartuntataudin leviämisen välttämätön estäminen)
  - Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. Tarkoitus on estää epidemian leviämistä, joten kyseessä on niin ennakoitavainen keino kohdennetusti torjua vaiheesta toiseen siirtymistä kuin tehostetusti varmistaa väestön suojaa taudin levitessä.
  - Huomattava: Aluehallintovirastojen päätöksenteko perustuu alueensa yleiseen tilanteeseen ja asettaa alueen vähimmäisrajoitteet. Kunnan päätöksillä rajoitteita voidaan omalla alueellaan ajallisesti tai asiallisesti kohdennetulla tavalla tiukentaa. Näin ollen kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.
  - Määräaika: voimassa enintään kuukauden kerrallaan.

Harkintatekijöitä:

- Tartuntatautilain 6 §:n nojalla viranomaisten on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta. Toimenpiteisiin ryhtyminen ja lain siihen antaman toimivallan käyttö on perustuslain tartuntatautilain mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisääteinen velvollisuus.

- Aluehallintovirastot ja kunnat tekevät itsenäisesti päätöksensä noudattaen tartuntatautilain mukaista harkintaa ja ottaen huomioon edellä todetut suositukset. Päätösten edellytyksenä on välttämättömyys taudin leviämisen estämiseksi.
- Ensivaiheessa aluehallintovirasto harkitsee rajoitusten kuntarajat ylittävää tarvetta ja tekee tämän mukaiset päätökset. Kunnilla on mahdollisuus omilla päätöksillään asettaa alueellaan tiukempia rajoituksia, mikäli ne ovat paikallisen tilanteen vuoksi välttämättömiä.
- Harkinnassaan viranomaisten on syytä erityisesti ottaa huomioon kunnan ja alueen tilanteessa todetut tartuntalähteet sekä yleisötilaisuuksia koskevien rajoitusten merkitys muiden voimassa olevien rajoitusten tai suositusten tehosteena tai tukena.
- Tilaisuuksille voidaan aina tarvittaessa asettaa enimmäisosallistujamäärä.
- Ravitsemisliikkeissä osana ravitsemistoimintaa järjestettäviin tilaisuuksiin sovelletaan mitä näiden tilojen käytöstä ja asiakasmäärästä erikseen TTL 58 a §:ssä ja sen nojalla säädetään. Ravitsemistoimintaan voidaan katsoa tietyssä määrin sisältyvän toimintaa, joka muussa yhteydessä olisi tartuntatautilain tarkoittama yleisötilaisuus. Tällaisia voivat olla tavanomaisesti ravintola-asiakkaiden viihdyttämiseen kuuluvat pienimuotoiset ohjelmalliset tapahtumat. Keskeistä on siis se, että tapahtuma on ravitsemistoiminnan yhteydessä ja sen osana – ravintolaan tulleiden asiakkaiden ravitsemispalveluiden ollessa päätarkoitus. Mikäli taas tapahtuman pääasiallinen tarkoitus on olla yleisötilaisuus (esimerkiksi ohjelmasta ilmoitetaan erikseen sosiaalisessa mediassa ja/tai tapahtumaan peritään erillisiä maksuja tai ohjelma kuuluu erilliseen pakettihintaan), se voi olla itsenäinen yleisötilaisuus riippumatta siitä, missä se toteutetaan tai että sitä mahdollisesti tuetaan ravitsemistoiminnalla – tällöin siihen sovelletaan yleisötilaisuuksia koskevia päätöksiä.
- Uusia tilojen käytön rajoittamista koskevia säännöksiä (TTL 58 d ja g §) sovellettaisiin tämän tilaisuus koskevan voimassaolevan sääntelyn lisäksi ja samanaikaisesti, jos epidemiatilanteen asettamat edellytykset vaativat päätösten ulottamista myös uuden sääntelyn kattamiin asioihin ja kohteisiin. Koska voimassa olevan 58 §:n ja uusien valtuuksien asialliset soveltamisedellytykset ovat yhtenevät, tulisi rajoituksia kohdentaa saman tartuntariskin toimintoihin yhdenmukaisesti. Päätöksenteosta tulee ilmetä, mihin säännöksiin rajoitusten kohdentaminen ja sisältö perustuvat. Päätöksenteko on syytä prosessuaalisesti yhdistää tilanteessa, jossa molempia sovelletaan.
- Rajoituksia harkittaessa on hyvä tarkastella, että ne ovat linjassa alueelle annetun tai annettavan kasvomaskisuosituksen ja muiden suositusten kanssa ja nämä tukevat toisiaan.
- Jos turvavälien säilymisestä ja muun ohjeistuksen noudattamisesta ei voida tosiasiallisesti huolehtia, tilaisuutta ei tulisi järjestää.
- Yleisötilaisuuden järjestäjällä tulee olla selvitys siitä, miten tilaisuuden turvallisuus- ja hygieniakäytäntöjä on suunniteltu toteutettavan. Ks. myös jäljempänä lain 58 h §:ään perustuvasta suunnitelmasta.
- Mikäli tilaisuuksien järjestäminen on välttämätöntä kieltää kokonaan, sallia voidaan ainoastaan pakottavasta lakiin perustuvasta syystä järjestettävät

tilaisuudet joita ei voida siirtää taikka järjestää kokonaan etäyhteyksin. Tällöinkin kokoukset voidaan järjestää ainoastaan siten, että tilaisuudessa samassa tilassa läsnä ovat ainoastaan henkilöt joille tämä on välttämätöntä tilaisuuden toteuttamiseksi, ja heidän määränsä ei saa ylittää päätöksessä asetettua enimmäismäärää.

- Rajoituspäätösten valvonnan järjestämiseksi aluehallintovirastojen, kuntien sekä poliisin on syytä tehdä tiivistä yhteistyötä.
- Kiihtymis- ja leviämisvaiheessa kunnat ja kuntayhtymät voivat antaa alueellaan väestölle suosituksia vastaavien rajoitusten omaehtoisesta ulottamisesta myös yksityistilaisuuksiin ja muihin kokoontumisiin, joita yleisötilaisuuksien ja tilojen käytön rajoitukset eivät koske. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia.

1.4 Karanteenin ja eristyksen seurantaan liittyvät suositukset lain-säädännön edellyttämistä toimenpiteistä

Suositus:

Suosittelaa, että kunnat ja kuntayhtymät tehostavat toimenpiteitään karanteenin ja eristyksen toteutumisen seurannassa.

Suosituksen käytön perusta:

- **Kyseessä ovat systemaattiset menettelytavat**, joilla kunta ja kuntayhtymä sekä sen lukuun toimiva henkilöstö seuraa ja arvioi yksilölle asetetun karanteenin tai eristyksen toteutumista.
  - Vastuu: Kunta tai kunnan tartuntatautien torjuntatyöstä vastaava toimielin tai sopimuksen mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja niiden lukuun toimiva henkilöstö antamiensa päätöksensä osalta
  - Peruste: TtL 60 - 69 §

Toimenpiteen käytöstä:

- Yksilölle asetettavasta karanteenista tai hänen eristämisestään säädetään tartuntatautilain 60 – 69 §:issä. Karanteeni ja eristäminen ovat keskeisimpiä yksilötason turvaamistoimenpiteitä sekä epidemian paikallisen leviämisen estämiseksi välttämättömiä keinoja. Viranomaisella on tartuntatautilain 6 §:ään sekä terveydenhuollon ammattihenkilöillä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 15 §:ään perustuva velvollisuus varmistua toimenpiteidensä tehokkuudesta ja vaikuttavuudesta. Samoin mainittuihin säännöksiin sisältyy velvollisuus seurata jatkuvasti toimenpiteiden toteutusta ja arvioida niiden jatkamisen tarvetta.
- Viranomaisilla on siten velvollisuus varmistua karanteenin ja eristyksen noudattamisesta ja tartuntatautilain mukaisilla ohjaavilla sekä valvovilla viranomaisilla on velvollisuus tarvittaessa ohjata ja valvoa tämän velvollisuuden noudattamista.

- Kunnan ja kuntayhtymän järjestämisvastuullisena viranomaisena on varmistettava, että sen lukuun toimivalla henkilöstöllä on käytössään yhtenäiset menettelytavat ja ohjeet karanteenin ja eristyksen toteutumisen seuraamiseksi sekä arvioinniksi ja noudattamisen valvonnaksi, ja että tätä seurantaan toimeenpannaan.
- Voimassaolevaan lakiin sisältyy myös niiden noudattamatta jättämistä koskeva kriminalisointi (RL 44 luku 2 §) sekä mahdollisuus pyytää poliisin virka-apua karanteenin noudattamisen varmistamiseksi (TtL 89 §). Kunnan ja kuntayhtymän tulee varmistaa ennalta tiedossa olevat kriteerit ja menettelytavat tilanteisiin, joissa mahdollinen karanteenin tai eristyksen noudattamatta jättäminen antaa aiheen pyytää virka-apua. Menettelytavoista on hyvä sopia myös alueen poliisihallinnon kanssa. Poliisille voidaan virkaavun antamiseksi luovuttaa sen välttämättä edellyttämät potilastiedot tartuntatautilain 89 §:n, julkisuuslain 26 §:n sekä muun tiedonsaantia koskevan sääntelyn mukaisesti.